

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOJ REVIZIJI

KANTONALNOG JAVNOG KOMUNALNOG PREDUZEĆA „VODOVOD I KANALIZACIJA“ D.O.O. SARAJEVO

2021.

Broj: 01-02-09-11-4-2723-6/21

Sarajevo, juli 2022.

SADRŽAJ

I	IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1
1.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA	1
2.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI	3
II	REZIME DATIH PREPORUKA.....	5
III	KRITERIJI ZA FINANSIJSKU REVIZIJU.....	7
IV	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI.....	8
1.	UVOD	8
2.	PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE	8
3.	PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA I ANALIZA PODUZETIH MJERA.....	8
4.	SISTEM INTERNIH KONTROLA	10
5.	POSLOVI IZ OKVIRA NADLEŽNOSTI DRUŠTVA.....	13
6.	PLANIRANJE, DONOŠENJE PLANA POSLOVANJA I FINANSIJSKOG PLANA I IZVJEŠTAVANJE	14
7.	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	15
7.1	BILANS USPJEHA	15
7.1.1	Prihodi	15
7.1.1.1	Poslovni prihodi.....	15
7.1.1.2	Finansijski prihodi	17
7.1.1.3	Ostali prihodi i dobiti	17
7.1.2	Rashodi	17
7.1.2.1	Poslovni rashodi	17
7.1.2.2	Finansijski rashodi	20
7.1.2.3	Ostali rashodi i gubici	20
7.1.2.4	Rashodi iz osnova promjene računovodstvenih politika i ispravki grešaka iz ranijih godina	20
7.1.3	Finansijski rezultat.....	20
7.2	BILANS STANJA.....	21
7.2.1	Stalna sredstva i dugoročni plasmani	21
7.2.2	Tekuća sredstva.....	24
7.2.2.1	Zalihe i sredstva namijenjena prodaji	24
7.2.2.2	Gotovina i gotovinski ekvivalenti.....	25
7.2.2.3	Kratkoročna potraživanja, kratkoročni plasmani i aktivna vremenska razgraničenja	25
7.2.3	Kapital.....	26
7.2.4	Obaveze.....	27
7.2.5	Popis sredstava i obaveza.....	29
7.2.6	Vanbilansna evidencija	30
7.3	IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA	30
7.4	IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU.....	30
7.5	BILJEŠKE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE	31
8.	JAVNE NABAVKE	31
9.	SUDSKI SPOROVI.....	33
10.	KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA.....	33
V	PRILOG: GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI.....	34
	Bilans uspjeha za period od 1. 1. do 31. 12. 2021. godine.....	35
	Bilans stanja na 31. 12. 2021. godine.....	37
	Izveštaj o gotovinskim tokovima za period od 1. 1. do 31. 12. 2021. godine (Indirektna metoda).....	38
	Izveštaj o promjenama na kapitalu za period koji završava na 31. 12. 2021. godine.....	40

I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Izveštaj nezavisnog revizora daje se na osnovu provedene finansijske revizije, koja obuhvata reviziju finansijskih izvještaja i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

1. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

Negativno mišljenje

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja KJKP „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu: Društvo), koji obuhvataju: Bilans stanja na 31. 12. 2021. godine, Bilans uspjeha, Izvještaj o novčanim tokovima, Izvještaj o promjenama na kapitalu za godinu koja se završava na taj dan, te Bilješke uz finansijske izvještaje, uključujući i rezime značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, zbog važnosti pitanja opisanih u odjeljku *Osnova za negativno mišljenje*, finansijski izvještaji ne prikazuju istinito i fer, u svim materijalnim aspektima, finansijski položaj Društva na 31. 12. 2021. godine, finansijsku uspješnost, novčane tokove i promjene na kapitalu za godinu koja se završava na taj dan, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja.

Osnova za negativno mišljenje

Kao što je navedeno u Izvještaju:

1. Na datum bilansa nije izvršena ocjena postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, niti je vršena procjena nadoknadive vrijednosti za takva sredstva shodno odredbama MRS-a 36 – Umanjenje vrijednosti imovine i Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH. Imovina je iskazana u iznosu od 815.408.552 KM, od čega se značajan dio od 225.716.377 KM odnosi na investicije u toku na kojima nije bilo promjena od 1992. godine. To može imati za posljedicu da je nadoknadivi iznos sredstava manji od njihove knjigovodstvene vrijednosti, odnosno da su sredstva i finansijski rezultat za 2021. godinu precijenjeni (tačka 7.2.1 Izvještaja);
2. Na poziciji investicija u toku iskazan je uređaj za prečišćavanje otpadnih voda i pripadajuća oprema u Butilama u iznosu od 47.345.984 KM koji je stavljen u funkciju, ali Društvo nije aktiviralo investiciju u skladu sa zahtjevima MRS-a 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema. Navedeno ima za posljedicu da su rashodi i finansijski rezultat potcijenjeni jer nije obračunata amortizacija za sredstvo koje je u funkciji i od kojeg se ostvaruju ekonomske koristi (tačka 7.2.1 Izvještaja);
3. Ne možemo potvrditi iskazanu vrijednost zaliha u iznosu od najmanje 1.559.513 KM jer Društvo nije vršilo vrednovanje zaliha u skladu s MRS-om 2 – Zalihe, a radi se o zalihama za koje je Društvo izvršilo analizu strukture zalihe i koje su nabavljene u ranijim periodima. Efekte usklađivanja na finansijski rezultat nismo mogli kvantificirati (tačka 6.2.2.1 Izvještaja);
4. Ne možemo potvrditi strukturu i visinu iskazanog kapitala od 700.482.636 KM jer je u okviru rezervi iskazan osnovni kapital od 713.762.573 KM, iako je osnovni kapital u 100% vlasništvu Kantona Sarajevo i iznosi 10.000 KM. Iskazivanje vlasničkog kapitala na rezervama nije u skladu s Konceptualnim okvirom za finansijsko izvještavanje, a pravo na ovaj kapital nije utvrđeno (tačka 7.2.3 Izvještaja);
5. Prilikom sastavljanja godišnjih finansijskih izvještaja Uprava Društva nije izvršila procjenu sposobnosti subjekta da nastavi poslovati u vremenski neograničenom periodu u skladu s tačkom 25 MRS-a 1 – Presentacija finansijskih izvještaja. Društvo je u 2021. godini ostvarilo neto gubitak u iznosu od 13.289.937 KM, a kontinuirano bilježi gubitke koji su od 2012. do 2021. godine iznosili 185.518.099 KM, ima značajne gubitke vode, a cijena vode nije formirana u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima Kantona Sarajevo. Ove okolnosti stvaraju sumnju u sposobnost Društva da nastavi s vremenski neograničenim

poslovanjem, što nije objavljeno u finansijskim izvještajima u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH (tačka 7.5 Izvještaja).

Reviziju smo obavili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i primjenjivim Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija (ISSAI). Naše odgovornosti prema tim standardima detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja*.

Nezavisni smo od Društva u skladu s ISSAI-jem 130 – Etički kodeks, te u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju, i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše negativno mišljenje.

Ključna pitanja revizije

Osim pitanja navedenih u odjeljku *Osnova za mišljenje*, utvrdili smo da nema ključnih pitanja revizije.

Odgovornost rukovodstva i onih koji su zaduženi za upravljanje za finansijske izvještaje

Rukovodstvo Društva odgovorno je za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine. Ova odgovornost podrazumijeva i kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola, relevantnih za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze usljed prevare ili greške, odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u napomenama uz finansijske izvještaje, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena koje su razumne u datim okolnostima.

U sastavljanju finansijskih izvještaja rukovodstvo je odgovorno za procjenjivanje sposobnosti Društva da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove zasnovane na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako rukovodstvo ili namjerava likvidirati Društvo ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Nadzorni odbor je odgovoran za nadziranje procesa finansijskog izvještavanja koje je ustanovilo Društvo.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome da li su finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza usljed prevare ili greške, kao i izdati izvještaj nezavisnog revizora koji uključuje naše mišljenje.

Razumno uvjerenje je visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, obavljena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija, uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati usljed prevare ili greške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili zbirno, utiču na ekonomske odluke korisnika, donesene na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao dio revizije, u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- prepoznavamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikazivanja finansijskih izvještaja, zbog prevare ili greške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikazivanja, nastalog usljed prevare, veći je od rizika nastalog usljed greške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno izostavljanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola;

- stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o uspješnosti internih kontrola Društva;
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena, kao i povezanih objava rukovodstva;
- zaključujemo o primjerenosti korištene računovodstvene osnove zasnovane na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi rukovodstvo, zasnovano na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koje mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Društva da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem izvještaju nezavisnog revizora na povezane objave u finansijskim izvještajima, ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifikujemo mišljenje. Naši zaključci zasnivaju se na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma izvještaja nezavisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da Društvo prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju;
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo s rukovodstvom, između ostalih pitanja, i u vezi s planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i one u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama, koji su otkriveni tokom revizije.

Između pitanja o kojima se komunicira s rukovodstvom, mi određujemo ona koja su od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg razdoblja, i to su ključna revizijska pitanja. Opisujemo ih u izvještaju, osim ako zakon ili regulativa sprečava njihovo objavljivanje, ili kada odlučimo, u izuzetno rijetkim okolnostima, da ih ne treba objaviti jer se razumno može očekivati da bi negativne posljedice izvještavanja nadmašile dobrobiti javnog interesa od takvog izvještavanja.

2. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI

Mišljenje s rezervom

Uz reviziju finansijskih izvještaja **Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Sarajevo** izvršili smo i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Prema našem mišljenju, osim za navedeno u odjeljku *Osnova za mišljenje s rezervom*, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije Društva za 2021. godinu u skladu su, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definisani kao kriteriji za datu reviziju.

Osnova za mišljenje s rezervom

Kao što je navedeno u Izvještaju:

1. **Cijena vode nije sačinjena u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima Kantona Sarajevo jer u nju nije uključena amortizacija, koja se sastoji iz amortizacije stalnih sredstava davaoca komunalne usluge (Društvo) i amortizacije stalnih sredstava infrastrukturnog komunalnog sistema (vodovodne i kanalizacione mreže), odnosno javnih dobara u općoj upotrebi, što za posledicu ima da cijena nije formirana na ekonomskim pokazateljima (tačka 5. izvještaja);**
2. **Organi upravljanja nisu poduzeli odgovarajuće aktivnosti kako bi Društvo zaštitili od negativnih ekonomskih posljedica gubitaka vode, za koje smo utvrdili da iznose cca 71%, a koji ukazuju na bespravne priključke, potrebu sanacije vodovodne infrastrukture i potrebu uvođenja u sistem javnog vodosnabdijevanja svih korisnika na području Kantona Sarajevo.**

Navedeno nije u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, prema kojem su u obavezi da poslove obavljaju savjesno, s pažnjom dobrog privrednika i u razumnom uvjerenju da djeluju u najboljem interesu Društva (tačke 5. i 7.1.1.1 Izvještaja);

3. Prilikom godišnjeg popisa imovine, kod popisa zemljišta i građevinskih objekata nije izvršena analiza vlasništva i raspolaganja nad iskazanom imovinom, nije izvršena analiza neupotrebljivih zaliha, investicije u toku su samo prepisane iz knjigovodstvenih evidencija, te nije izvršen popis vanbilansne evidencije, što nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH (tačka 7.2.5 Izvještaja);
4. Društvo nije dostavilo trogodišnji plan poslovanja Uredu za reviziju institucija u FBiH u skladu s odredbama člana 22. Zakona o javnim preduzećima u FBiH (tačka 6. Izvještaja).

Reviziju usklađenosti izvršili smo u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i ISSAI-jem 4000 – Standard za reviziju usklađenosti. Naše odgovornosti prema ISSAI standardima detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti*.

Nezavisni smo od Društva u skladu s ISSAI-jem 130 – Etički kodeks i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju, i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje s rezervom.

Odgovornost rukovodstva i onih koji su zaduženi za upravljanje za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, rukovodstvo Društva odgovorno je da osigura da aktivnosti, finansijske transakcije i informacije budu u skladu s propisima kojima su regulisane i potvrdi da je tokom fiskalne godine obezbijedilo namjensko, svrsishodno i zakonito korištenje raspoloživih sredstava za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcionisanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

Nadzorni odbor je odgovoran za nadziranje usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa zakonima i drugim propisima.

Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa zakonima i drugim propisima kojima su regulisane. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura kako bi pribavili revizijske dokaze o tome da li se sredstva koriste za odgovarajuće namjene i da li je poslovanje Društva, prema definisanim kriterijima, usklađeno sa zakonima i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje subjekta revizije. Također, naša odgovornost podrazumijeva i ocjenu finansijskog upravljanja, funkcije interne revizije i sistema internih kontrola.

Sarajevo, 27. 7. 2022. godine

ZAMJENIK GENERALNOG REVIZORA

Dragan Kolobarić

GENERALNI REVIZOR

Dževad Nekić

II REZIME DATIH PREPORUKA

REDNI BROJ	PREPORUKA	POGLAVLJE/TAČKA
1.*	Uskladiti interne akte sa zakonskim propisima, Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, te donijeti nedostajuće interne akte kojima će se regulisati ključni poslovni procesi u Društvu, kako bi se uspostavio funkcionalan sistem internih kontrola.	4.
2.	Popuniti Odjel za internu reviziju u skladu sa Pravilnikom o radu i sistematizacijom radnih mjesta.	4.
3.*	Visinu cijene komunalnih usluga sačiniti na osnovu detaljne kalkulacije, u skladu sa Zakonom o komunalnim uslugama, koju će usvojiti Kanton Sarajevo kao osnivač.	5.
4.	Poduzeti aktivnosti na prioritetnim ulaganjima u postojeću vodovodnu mrežu kako bi se smanjili gubici vode.	5.
5.	Trogodišnji plan poslovanja dostaviti Uredu za reviziju institucija u FBiH, u skladu s odredbama člana 22. Zakona o javnim preduzećima u FBiH.	6.
6.	Razmotriti plan poslovanja i, u slučaju značajnijih odstupanja od planiranih vrijednosti prihoda i rashoda, revidirati ga radi njegovog prilagođavanja kretanjima na komercijalnom tržištu, u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima.	6.
7.	Donijeti Strateški plan investicija kojim bi se detaljno utvrdili prioritetni investicioni projekti kojima bi se smanjili gubici vode.	6.
8.*	Potrebno je poduzeti aktivnosti na identificiranju bespravničkih priključaka, popravci vodovodne mreže i uvođenju u sistem javnog vodosnabdijevanja svih potrošača, kako se ne bi ostvarivali značajni gubici vode, čime bi se direktno povećali prihodi od isporučene vode i zaštitili interesi Društva, u skladu sa Zakonom o privrednim društvima.	7.1.1.1
9.	Evidenciju o radnom vremenu voditi u skladu s Pravilnikom o radu na način da se u nju unose podaci o početku i završetku rada.	7.1.2.1
10.	Ugovore o privremenim i povremenim poslovima zaključivati samo za poslove za koje se ne zaključuje ugovor o radu na određeno ili neodređeno vrijeme.	7.1.2.1
11.*	U saradnji sa osnivačem poduzeti aktivnosti na popisivanju i procjeni vrijednosti vodovodne i kanalizacione mreže, u skladu sa Zaključkom Skupštine Kantona Sarajevo.	7.2.1
12.*	Potrebno je preispitati izvršena ulaganja koja su iskazana na investicijama u toku i na osnovu toga izvršiti odgovarajuća knjiženja.	7.2.1
13.	Uređaj za prečišćavanje otpadnih voda i pripadajuću opremu u Butilama koji su stavljeni u funkciju preknjižiti sa investicijama u toku, u skladu sa zahtjevima MRS-a 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema.	7.2.1
14*	Na datum bilansa vršiti procjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, odnosno procjenu nadoknadive vrijednosti takvog sredstva, u skladu sa zahtjevom MRS-a 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava i Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.	7.2.1

15.*	Obezbijediti dokaze o vlasništvu nekretnina koje koristi Društvo i njihovoj uknjižbi kod nadležnih sudova.	7.2.1
16.*	Utvrđiti i pratiti ročnu strukturu zaliha na osnovu koje bi se izvršila procjena nadoknadive vrijednosti zaliha u skladu sa zahtjevima MRS-a 2 – Zalihe.	7.2.2.1
17.*	Intenzivirati aktivnosti na naplati potraživanja kako bi se obezbijedilo nesmetano poslovanje Društva.	7.2.2.3
18.	Riješiti pravni status osnovnog kapitala iskazanog u okviru rezervi radi pravilnog iskazivanja visine i strukture kapitala, u skladu sa Konceptualnim okvirom za finansijsko izvještavanje.	7.2.3
19.	Ažurirati evidencije o realizaciji usluga na koje se odnose primljeni avansi, kako bi se izvršilo fakturisanje izvršenih usluga i na taj način priznali s njima povezani prihodi u periodu kada su i nastali.	7.2.4.3
20.	Potrebno je, uz saglasnost Vlade Kantona Sarajevo, izvršiti izmjene Cjenovnika usluga vodosnabdijevanja pitkom vodom i odvodnje otpadnih voda kako bi se PDV obračunavao i plaćao i na posebne vodne naknade za korištenje i zaštitu voda.	7.2.4.4
21.	Izvršiti popis imovine i obaveza i usaglasiti stvarno stanje utvrđeno popisom sa knjigovodstvenim stanjem, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.	7.2.5
22.	Bilješke uz finansijske izvještaje sastavljati u skladu sa zahtjevima MRS-a 1 – Presentacija finansijskih izvještaja, i zahtjevima ostalih Međunarodnih računovodstvenih standarda, Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH.	7.5
23.	Plan nabavki donositi u skladu sa stvarnim potrebama, a u slučaju izmjena u dijelu planirane vrijednosti nabavki donijeti izmjene Plana.	8.
24.*	Postupke javnih nabavki provoditi u skladu s procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavkama u dijelu provođenja odgovarajućeg postupka.	8.
25.	Realizaciju zaključenih ugovora o nabavkama vršiti u skladu sa cjenovnim ponudama izabranih dobavljača.	8.

* nerealizovana preporuka iz prethodnog perioda (deset)

III KRITERIJI ZA FINANSIJSKU REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine u okviru finansijske revizije provodi reviziju finansijskih izvještaja i reviziju usklađenosti. Revizija finansijskih izvještaja i revizija usklađenosti podrazumijevaju proces objektivnog prikupljanja i procjenjivanja dokaza kako bi se utvrdilo da li su predmeti revizije, tj. finansijski izvještaji, kao i aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, usklađeni s odgovarajućim kriterijima koji su sadržani u zakonima i drugim propisima. Kriteriji predstavljaju poredbene parametre koji se koriste kako bi se dala ocjena predmeta revizije.

Za obavljanje finansijske revizije korišteni su sljedeći kriteriji:

- Međunarodni računovodstveni standardi;
 - Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja;
 - Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH;
 - Zakon o privrednim društvima;
 - Zakon o javnim preduzećima u FBiH;
 - Zakon o javnim nabavkama;
 - Zakon o radu;
 - Zakon o finansijskom poslovanju;
 - Zakon o komunalnim djelatnostima Kantona Sarajevo;
 - Zakon o porezu na dobit;
 - Zakon o porezu na dohodak;
 - Zakon o doprinosima,
 - Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH;
 - Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH;
 - Uredba o kontroli javnih nabavki u svim institucijama čiji je osnivač Kanton Sarajevo;
 - Statut;
- kao i drugi podzakonski akti navedenih zakona.

IV IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

1. UVOD

Kantonalno javno komunalno preduzeće „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Sarajevo osnovano je radi obavljanja djelatnosti od općeg interesa za Kanton Sarajevo koje se odnose na snabdijevanje pitkom vodom i odvođenje i prečišćavanje otpadnih voda. Društvo je pravni sljednik ranijeg preduzeća „Vodovod i kanalizacija Sarajevo“. Osnivač Društva je Kanton Sarajevo sa 100% učešćem u kapitalu. Preduzeće je u sadašnjem obliku organizovano Odlukom o usklađivanju statusa Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Sarajevo sa Zakonom o javnim preduzećima Federacije Bosne i Hercegovine, usvojenom 2005. godine na Skupštini Kantona Sarajevo („Službeni list Kantona Sarajevo“, br. 30/05), kojom je utvrđen osnovni kapital Kantona Sarajevo u Društvu u iznosu od 10.000 KM.

Glavni resurs vode za vodosnabdijevanje je izvorište Sarajevsko polje, na kome se zahvata cca 2.000 l/s. Zatim slijede planinska izvorišta (250 l/s), otvoreni tokovi (470 l/s) i kupovina vode cca 90 l/s. Vodovodni sistem ima izgrađena 63 rezervoara, a vodovodnu mrežu čini cca 1.166 km glavnih vodovodnih cijevi raznih profila i materijala. U okviru vodovodnog sistema izgrađeno je 30 pumpnih stanica i 11 hidrofleks postrojenja sa nešto više od 120 pumpi koje potiskuju vodu prema rezervoarima, te direktno u vodovodnu mrežu. Društvo ima cca 1.393 km kanalizacione mreže, 46.000 kanalizacionih šahtova i 10.313 slivnika. Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda nalazi se u Butilama. Osnivačka prava u ime osnivača državnog kapitala vrši Vlada Kantona Sarajevo putem Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša. Prema izvodu iz sudskog registra od 16. 9. 2021. godine, kapital Društva iznosi 10.000 KM.

Unutrašnja organizacija i način rada utvrđeni su Pravilnikom o radu, kojim je utvrđen način rada i rukovođenja, kao i sistematizacija radnih mjesta, sa opisom radnih mjesta. Pravilnikom su sistematizovana radna mjesta za 1.410 izvršilaca, a 31. 12. 2021. godine je bilo 865 zaposlenih. Tokom 2021. godine u Društvo je primljeno 170 zaposlenika, a istovremeno je za 110 zaposlenika prestao radni odnos.

Sjedište Društva je u Sarajevu, u Ulici Jaroslava Černija br. 8.

2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su finansijski izvještaji Društva za 2021. godinu i usklađenost aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Cilj je da se izrazi mišljenje o tome jesu li finansijski izvještaji pouzdani i da li bilansi u potpunosti odražavaju rezultate poslovanja. Revizijom će se procijeniti primjenjuje li rukovodstvo institucije zakone i propise i koristi li sredstva za odgovarajuće namjene, te ocijeniti finansijsko upravljanje, sistem internih kontrola i funkcija interne revizije.

Revizija je obavljena u skladu s internim planskim dokumentima, u periodu od novembra 2021. do maja 2022. godine s prekidima.

S obzirom na to da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

3. PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA I ANALIZA PODUZETIH MJERA

Ured za reviziju institucija u FBiH (u daljem tekstu: Ured) izvršio je finansijsku reviziju Društva za 2021. godinu, sačinio Izvještaj o izvršenoj reviziji i dao mišljenje s rezervom o finansijskim izvještajima. U Izvještaju su date preporuke s ciljem otklanjanja uočenih propusta i nedostataka.

Društvo nije postupilo u skladu s članom 16. tačka 3. Zakona o reviziji institucija u FBiH i obavijestilo o poduzetim radnjama s ciljem prevazilaženja nepravilnosti identifikovanih u revizorskom izvještaju. Uvidom u poduzete aktivnosti, te analizom realizacije datih preporuka utvrdili smo sljedeće:

Realizovane preporuke

- 1) Na putnim nalogima za inostranstvo evidentira se vrijeme prelaska državne granice radi pravilnog obračuna putnih troškova;
- 2) Troškovi i obaveze priznaju se i računovodstveno evidentiraju u momentu stvaranja, u periodu na koji se odnose;
- 3) Rezervisanja za sudske sporove i zatezne kamate vrše se u skladu s MRS-om 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva;
- 4) Otvaranje ponuda vrši se odmah po isteku rokova za njihov prijem;
- 5) Pregovarački postupci vođeni su uz ispunjenje uslova propisanih Zakonom o javnim nabavkama;
- 6) Za izvršene investicione radove u vlastitoj režiji vode se radni nalozi u kojima se evidentiraju stvarno nastali troškovi izgradnje;
- 7) Na osnovu primljenih IOS-a vrši se usaglašavanje za sve identificirane nastale razlike.

Djelimično realizovane preporuke

- 1) Vlada Kantona Sarajevo je u 2013. godini usvojila Odluku o utvrđenoj cijeni usluga vodosnabdijevanja pitkom vodom i odvodnje otpadnih vodom, kojom su povećane cijene usluga koje još uvijek nisu ekonomski opravdane, ali nije u potpunosti obezbijeđena naplata od svih korisnika;
- 2) Uvođenjem softverskog rješenja – baze GIS Službe za proizvodnju i distribuciju vode djelimično je riješeno pitanje blagovremenog reagovanja na kvarovima vodovodnih instalacija jer se svi hitni kvarovi uzimaju u rad shodno raspoloživim kapacitetima.

Nerealizovane preporuke

- 1) Radi bolje efikasnosti dopuniti i unaprijediti pojedine akte i procedure i prilagoditi ih vlastitim potrebama, a prije svega Pravilnik o računovodstvenim politikama, definisanjem politika za svaku bilansnu poziciju. Dosljedno ih i u potpunosti poštovati i u kontinuitetu pratiti njihovu realizaciju;
- 2) Dosljedno i u potpunosti poštovati općeprihvaćena računovodstvena načela i standarde, a prije svega MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, MRS 36 – Umanjenje vrijednosti imovine i MRS 2 – Zalihe;
- 3) Uspostaviti kontrole kojima će se kvarovi na vodovodnim instalacijama identificirati blagovremeno i poduzimati potrebne mjere u svrhu otklanjanja neracionalne potrošnje, što za krajnji cilj treba imati smanjenje gubitaka;
- 4) Preispitati sve započete investicije i investicije u toku i poduzeti aktivnosti na rješavanju njihovog statusa;
- 5) Radi pravilnog iskazivanja imovine po fer ili tržišnoj vrijednosti, u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima, izvršiti procjenu vrijednosti cjelokupne imovine, a posebno investicija u toku, provesti sva potrebna vrijednosna usklađivanja shodno MRS-u 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava, a u vezi s MRS-om 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema;
- 6) Dopuniti i unaprijediti usvojene računovodstvene politike stalnih sredstava, u skladu sa zahtjevima iz standarda, vodeći računa o potrebama i specifičnostima Društva;
- 7) Nastaviti i intenzivirati aktivnosti vezane za obezbjeđenje dokaza o vlasništvu, procjeni i uknjižbi kod nadležnih sudova;
- 8) Radi realnog iskazivanja, sve zalihe vrednovati prema zahtjevima MRS-a 2 – Zalihe;

- 9) Donijeti vlastite interne akte kojima će se definisati politike potraživanja usaglašene sa zahtjevima MRS-a, koje treba dosljedno primjenjivati kako bi se preduprijedilo nastajanje potraživanja po korisnicima, koja u konačnici neće biti naplaćena. Poboljšati i iskoristiti sve mehanizme i raspoloživu tehnologiju kako bi ispravke potraživanja u narednom periodu bile manje;
- 10) Internim aktima definisati procedure ispravke vrijednosti svih potraživanja usaglašene sa zahtjevima MRS-a;
- 11) Donijeti procedure kojima bi se unaprijedilo upravljanje potraživanjima, posebno u dijelu koji se odnosi na potraživanja koja neće biti utužena, kako bi se jasno utvrdila vrijednost tih potraživanja i procedure naplate;
- 12) Donijeti vlastite interne akte kojima će se definisati politike vrednovanja i iskazivanja obaveza i izvršiti analizu i procjenu iskazanih obaveza, i sve one koje su zastarjele i za koje nema osnova da se vode u poslovnim knjigama oprihodovati;
- 13) U svim slučajevima nabavki dosljedno i u potpunosti postupati u skladu s procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavkama BiH i njegovim provedbenim aktima te poštovati član 34. Zakona o javnim preduzećima u FBiH.

Nakon izvršene revizije za 2021. godinu dato je ukupno 25 preporuka, od čega je 15 novih i deset preporuka koje su već date u Izvještaju o finansijskoj reviziji za 2012. godinu (devet nerealizovanih i jedna djelimično realizovana).

Postupanje po Pismu rukovodstvu

U toku obavljene prethodne revizije konstatovali smo da postoje određene slabosti sistema internih kontrola, koje mogu uticati na finansijske izvještaje i pravilnost poslovanja. Putem pisma rukovodstvu koje je dostavljeno nakon obavljene prethodne revizije obavijestili smo o slabostima i dali odgovarajuće preporuke, kako bi se poduzele aktivnosti s ciljem njihovog otklanjanja prije sačinjavanja godišnjih finansijskih izvještaja za 2021. godinu, i kako se one ne bi ponovile u izvještaju o finansijskoj reviziji za 2021. godinu.

U pismu rukovodstvu dato je sedam preporuka, od kojih je jedna djelimično implementirana do dana sačinjavanja izvještaja o finansijskoj reviziji, a za ostale nam je dostavljen Odgovor od 25. 5. 2022. godine u kojem je navedeno šta će Društvo poduzeti kako bi ih realizovalo. Preporuke koje nisu implementirane do momenta sačinjavanja finansijskih izvještaja za 2021. godinu ponovit će se u Izvještaju.

4. SISTEM INTERNIH KONTROLA

Cilj sistema internih kontrola je da osigura razumno uvjerenje da Društvo u poslovanju upravlja sredstvima zakonito, transparentno, ekonomično, efikasno i efektivno, odnosno da interne kontrole funkcioniraju adekvatno i efikasno, u skladu s važećom regulativom.

Finansijsko upravljanje i kontrola

Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH,¹ Pravilnik o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH² i Standardi interne kontrole u javnom sektoru u FBiH³ nalažu uspostavljanje, vođenje i procjenu sistema internih kontrola na osnovu COSO modela.⁴

¹ „Sl. novine FBiH“, broj 38/16

² „Sl. novine FBiH“, broj 6/17

³ „Sl. novine FBiH“, broj 75/16

⁴ COSO je općeprihvaćeni međunarodni model za uspostavljanje, vođenje i procjenu sistema internih kontrola koji čini pet međusobno povezanih komponenti: kontrolno okruženje, procjena rizika, kontrolne aktivnosti, informacije i komunikacije, praćenje i procjena. On definiše internu kontrolu kao postupke koje poduzima rukovodstvo sa zaposlenicima institucije koja je osmišljena da osigura razumno uvjerenje da se postizanje ciljeva poslovanja odvija putem efikasnih i efektivnih procesa, da je osigurana pouzdanost finansijskog izvještavanja, kao i usklađenost sa važećom regulativom.

Rukovodstvo Društva odgovorno je za uspostavljanje sistema internih kontrola, radi ostvarenja programskih ciljeva rada. Faktor koji najviše utiče na funkcionisanje sistema internih kontrola je povoljno kontrolno okruženje koje prvenstveno dolazi do izražaja kroz organizacionu strukturu, način rukovođenja, prenošenje ovlaštenja, vrednovanje rezultata rada, sistem nagrađivanja i poštovanje zakonskih propisa.

Revizijom je izvršeno ispitivanje sistema internih kontrola, kako bi se procijenila tačnost i pouzdanost podataka na kojima se baziraju finansijski izvještaji i njihova usklađenost sa važećim zakonskim i drugim propisima. Polazni osnov za uspostavu kontrolnog okruženja je usvajanje adekvatne organizacione strukture i donošenje kvalitetnih internih akata. Organizacija Društva utvrđena je Statutom koji je donijela Skupština 2009. godine, a detaljno je razrađena Pravilnikom o radu.

Društvo je donijelo značajan broj internih akata kojima su uređene procedure i postupanja zaposlenika u obavljanju poslova i radnih zadataka. Prihvaćena su i pravila, uvedena ISO Standardima i uspostavljene su kontrolne aktivnosti za osnovne procese rada (povećanje proizvedenih količina vode, nemogućnost obračuna i izdavanja računa za vodu i odvođenje otpadnih voda, neblagovremena opravka kvarova, bespravna potrošnja vode, nepristupačnost vodomjera). Određena su lica odgovorna za odvijanje procesa koja ujedno imaju i ovlaštenja za njihovo praćenje, kontrolu i analizu efikasnosti. Međutim, konstatovali smo da Društvo nema Pravilnik o finansijskom poslovanju i Pravilnik o planiranju, koje je potrebno donijeti u skladu sa Zakonom o finansijskom poslovanju u FBiH i Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru. Isto tako, Pravilnik o računovodstvenim politikama donesen je 2015. godine i nije usklađen sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, usvojenim Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Nisu u dovoljnoj mjeri uređeni procesi poslovanja i prilagođeni specifičnostima Društva, posebno u dijelu priznavanja značajnih bilansnih pozicija što se posebno odnosi na stalna sredstva, zalihe, potraživanja, obaveze, rashode i prihode. **Ne možemo potvrditi da je u Društvu uspostavljen funkcionalan sistem internih kontrola, što je direktno imalo za posljedicu utvrđene nedostatke u finansijskom izvještavanju, kao i neusklađenost s važećom zakonskom regulativom, Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.**

U skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH i Pravilnikom o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH, Društvo je odredilo koordinatora za finansijsko upravljanje i kontrolu koji je sačinio Godišnji izvještaj o funkcionisanju sistema finansijskog upravljanja i kontrole za 2021. godinu.

Preporuka:

- **uskладiti interne akte sa zakonskim propisima, Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, te donijeti nedostajuće interne akte kojima će se regulisati ključni poslovni procesi u Društvu, kako bi se uspostavio funkcionalan sistem internih kontrola.**

Organi Društva

Organi upravljanja i rukovođenja Društva su: Skupština, Nadzorni odbor i Uprava.

Skupštinu Društva na osnovu Odluke Vlade Kantona Sarajevo od 4. 2. 2021. godine čini Elmir Bajrić, kada su opozvani dotadašnji punomoćnici: Azra Softić – predsjednica, Azra Muzur – članica i Mirsada Čaušević – članica. Skupština je u 2021. godini održala dvije redovne i pet vanrednih sjednica na kojima je usvojen trogodišnji Plan poslovanja, donesene odluke o pokriću gubitka za 2019. i 2020. godinu, razmatrane informacije o vodosnabdijevanju i odvodnji, te prečišćavanju voda.

Nadzorni odbor su u periodu od 16. 9. do 31. 12. 2021. godine čine: Zlatko Mijatović – predsjednik, Ahmed Mulaibrahimović – član i Nedim Pervan – član, koji su odlukom Skupštine Društva izabrani na mandatni period od četiri godine. U periodu od 15. 7. 2020. do 9. 3. 2021. godine činili su ga: Mirza Bilalagić – v. d. predsjednika, Miralem Sarija – v. d. člana i Ahmed Mulaibrahimović – v. d. člana, a od 9. 3. do 16. 9: Zlatko Mijatović – v. d. predsjednika, Nedim Pervan – v. d. člana i Želimir Bukarić – v. d. člana. Nadzorni odbor je u 2021. godine održao devet redovnih i 13 vanrednih sjednica na kojima su razmatrani i usvojeni izvještaji o poslovanju za 2020. godinu, i prvih šest mjeseci 2021. godine, izvještaji o radu Odbora za reviziju, izvještaji o provedenim postupcima javnih nabavki. Na sjednicama su razmatrane i odobravane saglasnosti za potpisivanje kompenzacija i cesija, saglasnosti na Plan i izmjene plana javnih nabavki, saglasnosti za zaključivanje ugovora iznad 50.000 KM. Donosile su se i odluke o imenovanju direktora i izvršnih direktora Društva, razmatrani su izvještaji odbora za reviziju, kao i izvještaji o provedenim postupcima javnih nabavki i izvještaji o zaključenim ugovorima o izmirenju duga za vodu pod povoljnijim uslovima (na rate).

Upravu Društva u periodu od 5. 1. do 22. 7. 2021. godine činili su: Aida Pendek – v. d. direktorice, Almir Pamuk – v. d. izvršnog direktora za ekonomske i pravne poslove, Adnan Šerak – v. d. izvršnog direktora za kanalizacioni sistem, Nizama Dupovac – v. d. izvršne direktorice za tehničke poslove i razvoj i Esvada Kamenica – v. d. izvršne direktorice za vodovodni sistem. U periodu od 22. 7. do 31. 12. 2021. Uprava se sastojala od četiri člana: Rusmir Salić – v. d. direktora do 30. 11. 2021. godine, nakon čega je odlukom Nadzornog odbora imenovan za direktora, Adnan Šerak – v. d. izvršnog direktora za kanalizacioni sistem, Amela Kadić – v. d. izvršne direktorice za vodovodni sistem i Amar Nović – v. d. izvršnog direktora za ekonomske i pravne, dok izvršni direktor za tehničke poslove i razvoj nije imenovan.

Odbor za reviziju sastoji se od tri člana: Ismet Ramović – predsjednik, Jusuf Zahiragić – član i Senija Buljušmić – članica, koji su imenovani Odlukom Skupštine Društva od 19. 6. 2020. godine na mandatni period od četiri godine. Odbor za reviziju u 2021. godini svaki mjesec je održavao po jednu sjednicu, na kojima je razmatrao i usvajao izvještaje Odjela za internu reviziju.

Interna revizija

Pravilnikom o radu sistematizovana su četiri radna mjesta u Odjelu za internu reviziju. Na 31. 12. 2021. godine Odjel se sastojao od dva člana: Macan Igde – direktorica, koja nije zaposlenica Društva, i jedan glavni interni revizor. Odjel za internu reviziju sačinio je Program rada i Studiju rizika za 2021. godinu, koji je usvojio Odbor za reviziju.

Odjel je u 2021. godine sačinio deset izvještaja koji su se odnosili na reviziju finansijskog upravljanja i kontrole, reviziju naplate potraživanja, reviziju popisa, reviziju zaštite imovine i ljudi, reviziju poslova sanitarnog nadzora i kontrole kvaliteta vode i revizije provedenih javnih nabavki po kvartalima i njihove usklađenosti sa Zakonom o javnim nabavkama. U ovim izvještajima date su ukupno 42 preporuke s ciljem poboljšanja poslovanja, od kojih su realizovane 24, za devet preporuka realizacija je u toku, jedna je djelimično realizovana, pet je nerealizovanih i tri preporuke trenutno su neprovođive. **Iako su obavljene sve planirane revizije, ukazujemo da je Odjel za internu reviziju potrebno popuniti u skladu s Pravilnikom o radu i sistematizaciji radnih mjesta, kako bi se osiguralo uspostavljanje efikasnog sistema internih kontrola i obavljale revizije ključnih rizičnih procesa u Društvu.**

Preporuka:

- **popuniti Odjel za internu reviziju u skladu sa Pravilnikom o radu i sistematizacijom radnih mjesta.**

5. POSLOVI IZ OKVIRA NADLEŽNOSTI DRUŠTVA

Kantonalno javno komunalno preduzeće „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Sarajevo je privredno društvo čija je osnovna djelatnost pružanje komunalnih usluga na području Kantona Sarajevo, a prije svega usluga snabdijevanja pitkom vodom, odvođenja i prečišćavanja otpadnih voda. Djelatnost Društva utvrđena je Zakonom o komunalnim djelatnostima Kantona Sarajevo⁵ (u daljnjem tekstu: Zakon), kojim je definisan način obavljanja i finansiranja, te druga pitanja od značaja za uspješno obavljanje komunalnih djelatnosti na području Kantona Sarajevo. Prema Zakonu, visinu cijene i način plaćanja komunalnih usluga predlaže davalac usluge na osnovu detaljne kalkulacije, koja treba da sadrži sve troškove tekućeg održavanja i funkcionisanja komunalnog sistema, te troškove nabavke novih stalnih sredstava. U cijenu komunalne usluge uključena je i amortizacija, koja se sastoji iz amortizacije stalnih sredstava davaoca komunalne usluge (Društvo) i amortizacije stalnih sredstava infrastrukturnog komunalnog sistema (vodovodne i kanalizacione mreže), odnosno javnih dobara u općoj upotrebi. Davalac komunalne usluge amortizaciju koristi za obnavljanje stalnih sredstava, a dio amortizacije stalnih sredstava infrastrukturnog komunalnog sistema, odnosno dobara u općoj upotrebi prema programu na koji saglasnost daje Vlada Kantona. Validnost kalkulacije i konačan prijedlog visine cijene komunalnih usluga utvrđuje neovisno stručno tijelo Vlade Kantona, a stvarnu cijenu komunalnih usluga određuje i usvaja Vlada Kantona, u skladu sa nadležnostima iz ovog Zakona. Ukoliko se cijena usluge utvrdi u nižem iznosu od stvarne cijene koštanja, razliku sredstava će nadoknaditi Kanton.

Osnovni problem u poslovanju i funkcionisanju Društva je što se Zakon ne poštuje u potpunosti, a posebno u dijelu koji se odnosi na nedovoljna ulaganja u vodovodnu infrastrukturu i neekonomsku cijenu vode i odvodnje. Prema prezentiranim podacima, gubici vode u 2021. godini iznosili su 71%, a sadašnja cijena vode koja se nije povećavala od 2013. godine daleko je ispod stvarne ekonomske cijene. Prodajna cijena 1 m³ vode, sa odvodnjom, za domaćinstva određena je u rasponu od 1,17 KM do 1,95 KM, za institucije (pravna lica iz oblasti zdravstva, obrazovanja, nauke, kulture i socijalne zaštite) iznosi 1,95 KM po 1 m³, a za ostale korisnike 3,65 KM po 1 m³ vode. Pored navedene prodajne cijene, kupcima se fakturiše i fiksni dio koji za domaćinstva iznosi 2,34 KM mjesečno, za institucije 4,68 KM mjesečno, a za ostale korisnike u zavisnosti od profila vodomjera od 4,68 KM do 46,80 KM mjesečno. Potrebno je istaći da u kalkulaciju cijene vode nije uključena amortizacija, a Društvo svake godine samo po osnovu amortizacije za javna dobra na teret rashoda obračunava oko 13 miliona KM. Sadašnjom cijenom vode ne mogu se pokriti osnovni troškovi za normalno poslovanje Društva. Društvo se u više navrata obraćalo resornom ministarstvu kako bi se cijene povećale, ali do toga nije došlo. I pored činjenice da je Kanton Sarajevo u 2021. godini po osnovu subvencioniranja gubitaka na vodovodnoj mreži i izgradnji vodovodne mreže doznačio 2.702.406 KM i vraća kredit Svjetske banke, to nije dovoljno za stabilno poslovanje Društva.

Potrebno je u saradnji sa osnivačem poduzeti aktivnosti kako bi se cijena vode formirala u skladu sa Zakonom, te poduzeti aktivnosti na prioritetnim ulaganjima u postojeću vodovodnu mrežu kako bi se smanjili gubici vode. Također, radi prevazilaženja postojećih problema osnivač – Kanton Sarajevo – i organi upravljanja Društva (Skupština, Nadzorni odbor i Uprava Društva) trebaju sačiniti strateški plan održivosti i unapređenja poslovanja koji bi bio provodiv u praksi.

Preporuka:

- *visinu cijene komunalnih usluga sačiniti na osnovu detaljne kalkulacije, u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima, koju će usvojiti Kanton Sarajevo kao osnivač;*
- *poduzeti aktivnosti na prioritetnim ulaganjima u postojeću vodovodnu mrežu kako bi se smanjili gubici vode.*

⁵ „Sl. novine Kantona Sarajevo“, br. 14/2016, 43/2016, 10/2017, 19/2017, 20/2018 i 22/2019

6. PLANIRANJE, DONOŠENJE PLANA POSLOVANJA I FINANSIJSKOG PLANA I IZVJEŠTAVANJE

Prijedlog trogodišnjeg plana poslovanja Društva za period 2021-2023. donio je u decembru 2020. godine Nadzorni odbor, koji ga je odobrio 23. 3. 2021. godine, a Skupština ga je usvojila 28. 4. 2021. godine. Sadrži osnovne podatke o Društvu, planirane aktivnosti u 2021. godini vezane za proizvodnju i prodaju vode, održavanju vodovodnih i kanalizacionih sistema, planirane prihode i rashode, planirana kapitalna ulaganja, plan ljudskih resursa, kao i plan javnih nabavki za ovaj period. **Uprava Društva Trogodišnji plan poslovanja nije dostavila Uredu za reviziju institucija u FBiH, što je bila dužna u skladu sa članom 22. Zakona o javnim preduzećima u FBiH.**

Godišnji plan poslovanja za 2021. nije donesen posebno, a niti posebno usvojen, nego kao dio trogodišnjeg plana poslovanja, koji se odnosi i na 2021. godinu.

Ukupni prihodi su u 2021. godini planirani u iznosu od 53.197.186 KM, rashodi u iznosu od 64.982.700 KM i gubitak u iznosu od 11.785.514 KM. Društvo je za 2020. iskazalo negativan finansijski rezultat – gubitak u iznosu od 14.069.851 KM.

Planirani i ostvareni pokazatelji iz finansijskog plana dati su u tabeli: KM

R. br.	Pozicija	Ostvareno u 2020. god.	Plan za 2021. god.	Ostvareno u 2021. god.	Indeks (5/4)x100	Indeks (5/3)x100
1	2	3	4	5	6	7
I	Prihodi	51.021.404	53.197.186	53.496.522	100,56	104,85
II	Rashodi	65.277.822	64.982.700	66.786.459	102,78	102,31
III	Gubitak (II-I)	14.256.418	11.785.514	13.289.937	112,77	93,22

Društvo je za 2021. godinu iskazalo negativan finansijski rezultat – gubitak u iznosu od 13.289.937KM, dok je Planom poslovanja planiran gubitak od 11.785.514 KM.

U skladu s članom 24. Zakona o javnim preduzećima Uprava Društva dužna je na godišnjem nivou razmotriti plan poslovanja te, u slučaju potrebe, u skladu s njegovim ciljevima, revidirati i usaglasiti plan poslovanja radi njegovog prilagođavanja kretanjima na komercijalnom tržištu. Imajući u vidu da su rashodi realizovani u značajno većem iznosu od planiranih (veći su za 1.803.759 KM), Uprava je trebala postupiti u skladu sa zahtjevom iz člana 24. Zakona o javnim preduzećima i razmotriti usvojeni plan poslovanja kako bi se on prilagodio kretanjima na komercijalnom tržištu.

S obzirom na to da Društvo ima značajne gubitke voda i da ima vodovodnu i kanalizacionu mrežu na kojoj su potreba značajna ulaganja, trebalo je donijeti poseban Strateški plan investicija kojim bi se detaljno utvrdila neophodna i prioritetna ulaganja u vodovodnu i kanalizacionu mrežu i izvori njihovog finansiranja.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, pravna lica su obavezna pripremati izvještaj o poslovanju koji treba dati objektivan prikaz poslovanja pravnog lica i njegov položaj, uključujući i opis glavnih rizika i neizvjesnosti s kojima se pravno lice suočava. Izvještaj o poslovanju obavezno sadrži sve značajne događaje nastale u periodu od završetka poslovne godine do datuma predaje finansijskog izvještaja; procjenu očekivanog budućeg razvoja pravnog lica; najvažnije aktivnosti u vezi s istraživanjem i razvojem; informacije o otkupu vlastitih dionica, odnosno udjela; informacije o poslovnim segmentima pravnog lica; korištene finansijske instrumente ako je to značajno za procjenu finansijskog položaja i uspješnosti poslovanja pravnog lica; ciljeve i politike pravnog lica u vezi sa upravljanjem finansijskim rizicima; zajedno sa politikama zaštite od rizika za svaku planiranu transakciju za koju je neophodna zaštita i izloženost pravnog lica tržišnom, kreditnom, riziku likvidnosti i drugim rizicima prisutnim u poslovanju pravnog lica, kao i strategiju za upravljanje ovim rizicima i ocjenu njihove efikasnosti.

Godišnji izvještaj o poslovanju za 2021. godinu Društvo je sačinilo u martu 2022. godine, ali ga do okončanja revizije nije razmatrao Nadzorni odbor, a ni Skupština Društva.

Preporuke:

- *razmotriti plan poslovanja i, u slučaju značajnijih odstupanja od planiranih vrijednosti prihoda i rashoda, revidirati ga radi njegovog prilagođavanja kretanjima na komercijalnom tržištu, u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima;*
- *donijeti Strateški plan investicija kojim bi se detaljno utvrdili prioritetni investicioni projekti kojima bi se smanjili gubici vode;*
- *trogodišnji plan poslovanja dostaviti Uredu za reviziju institucija u FBiH, u skladu s odredbama člana 22. Zakona o javnim preduzećima u FBiH.*

7. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Godišnje finansijske izvještaje za 2021. godinu Društvo je sačinilo i dostavilo nadležnim organima i institucijama u skladu s važećim propisima i u utvrđenom roku. Skupština Društva do okončanja revizije nije razmatrala finansijske i ostale izvještaje o poslovanju za 2021. godinu, niti je donijela Odluku o raspodjeli dobiti.

7.1 BILANS USPJEHA

7.1.1 Prihodi

Struktura ostvarenih prihoda u obračunskom periodu iskazana je kako slijedi:

	1. 1. - 31. 12. 2021.	1. 1. - 31. 12. 2020.
PRIHODI	53.496.522	51.021.404
Poslovni prihodi	48.585.181	47.390.708
Prihodi od prodaje robe	39.329.711	38.391.596
Prihodi od pruženih usluga	3.736.134	4.827.413
Ostali poslovni prihodi	5.519.336	4.171.699
Finansijski prihodi	788.192	664.500
Ostali prihodi i dobiti	4.123.149	2.966.196

Društvo ostvaruje prihode od pružanja usluga snabdijevanja vodom svih registrovanih potrošača (privreda i domaćinstva), odvođenja otpadnih voda (kanalizacija), naknada za priključenje/isključenje na vodovodnu i kanalizacionu mrežu, usluga odvodnje oborinskih i fekalnih voda, prihode od dotacija iz Budžeta KS. Cijene usluga vodosnabdijevanja pitkom vodom i odvodnje otpadnih voda utvrđene su Odlukom o cijenama ovih usluga koju je donijela Vlada Kantona Sarajevo 26. 11. 2013. godine. Odluka je donesena u skladu s mišljenjem o validnosti kalkulacije cijena koju je donijelo Nezavisno stručno tijelo koje je formirala Vlada Kantona Sarajevo. Cijene ostalih usluga koje pruža Društvo (priključenje, opravke kvarova na vodovodnoj i kanalizacionoj mreži, postavljanje i kontrola brojila, usluge kontrole kvaliteta vode, izgradnja projekata vodovodnih i kanalizacionih sistema) utvrđene su Cjenovnikom usluga iz 2019. godine na koji je saglasnost dao Nadzorni odbor odlukom od 18. 2. 2019. godine. Računovodstvenim politikama Društva utvrđeno je da se prihodi priznaju u obračunskom razdoblju u kojem je je pružena usluga, kada je vjerovatno da će ekonomske koristi priticati u Društvo i kada se koristi mogu pouzdano izmjeriti.

7.1.1.1 Poslovni prihodi

Poslovni prihodi ostvareni su u iznosu od 48.585.181 KM i čine ih prihodi od prodaje vode i usluga odvodnje u iznosu od 39.329.711 KM, prihodi od pruženih usluga od 3.736.134 KM i ostali poslovni prihodi u iznosu od 5.519.336 KM, koji se najvećim dijelom odnose na sufinansiranje od Kantona.

Prihodi od prodaje vode i usluga odvodnje odnose se na prihode od prodaje vode domaćinstvima i kućnim savjetima (15.477.288 KM), pravnim licima i institucijama (8.642.502 KM), prihode od otpadnih voda domaćinstvima i kućnim savjetima (6.629.797 KM), od otpadnih voda pravnim licima i institucijama (3.702.066 KM).

Vezano za prihode od isporuke vode Društvo, u skladu sa internom procedurom koja se odnosi na proizvodnju vode, na osnovu dnevnih očitavanja stanja mjernih uređaja količine zahvaćene vode sačinjava mjesečne izvještaje o količini zahvaćene vode, na kojima se evidentira početno i krajnje stanje mjerila u tom mjesecu za svako izvorište.

Također, u tehničkoj službi se svaki dan sačinjavaju pregledi primljene vode u rezervoare i isporučene vode sa rezervoara krajnjim korisnicima.

Uvidom u navedene evidencije i fakturisane usluge isporuke vode krajnjim potrošačima (domaćinstva i pravna lica) utvrđeno je da Društvo ostvaruje značajne gubitke na mreži, koji su rezultat razlike između količine zahvaćene i fakturisane vode. Na osnovu fakturisanih količina vode i ukupno zahvaćene vode revizijom je utvrđeno da su gubici u 2021. godine iznosili 71%. Najveći dio odnosi se na gubitke radi isticanja vode usljed oštećenih cjevovoda i nelegalnih priključaka. Međutim, u Društvu postoji i nefakturisana (neprihodovana) voda koja se izmjeri, ali se ne fakturiše u skladu s utvrđenim mjerilima, a to su: automatske dispozicije u objektima kolektivnog stanovanja, tj. sve preko 12 m³/stanaru se ne fakturiše, vlastita potrošnja (objekti VIK-a) i neobračunati m³ po osnovu iznosa = 0 m³ (razlika potrošnje očitane na glavnom mjerilu i u zbiru potrošnje sporednih potrošača, a odnosi se na KS i vodomjere na počecima bespravnih cjevovoda). Na osnovu uvida u izvještaje Odjela za kontrolu i nadzor nelegalnih priključaka konstatovali smo da postoji značajan broj nelegalnih priključaka za koje se sačinjavaju zapisnici koji se dostavljaju nadležnoj službi, čiji zadatak je uvođenje bespravnih korisnika u redovni sistem vodosnabdijevanja. Osim toga, uvidom u mjesečne izvještaje konstatovali smo da značajan dio vodomjera nije očitovan, gdje su navedeni razlozi neočitovanja: požutio, podrosio, puklo staklo, istopljen mehanizam vodomjera, skinut vodomjer, voda u šahtu, zatrpan šaht, fekalije, zatrpan zemljom, zaključan objekat/šaht, ne živi niko, devastiran objekat, ne radi vodomjer, vlasnik ne dozvoljava očitavanje, težak poklopac šahta, dubok šaht bez penjalica, zaglavio poklopac šahta, zavaren poklopac, asfaltiran, zaključan objekat, nepristupačan šaht i slično.

Utvrđeni gubici vode predstavljaju izgubljenju dobit Društva, što direktno utiče na visinu prihoda od osnovne djelatnosti.

Ova analiza pokazuje da Društvo nije poduzelo adekvatne aktivnosti i uspostavilo interne procedure na prevazilaženju gubitaka vode, zbog čega u narednom periodu mora poduzeti ozbiljne mjere kako bi saniralo gubitke. To se prije svega odnosi na identificiranje bespravnih priključaka, popravku vodovodne mreže i uvođenje u sistem javnog vodosnabdijevanja svih potrošača (pravnih lica i domaćinstava). Također, u saradnji sa osnivačem treba poduzeti aktivnosti na povećanju cijena vode i odvodnje onim kategorijama potrošača čija cijena nije u skladu sa kalkulacijom cijene vode u Zakonu o komunalnim djelatnostima, što je šire pojašnjeno u tački 5. Izvještaja. Zbog navedenog, ne možemo se uvjeriti da su organi upravljanja poduzeli odgovarajuće aktivnosti kako bi Društvo zaštitili od negativnih posljedica gubitaka vode s obzirom na to da su, u skladu s članom 32. stav 4. Zakona o privrednim društvima,⁶ u obavezi da poslove obavljaju savjesno, s pažnjom dobrog privrednika i u razumnom uvjerenju da djeluju u najboljem interesu Društva.

Preporuka:

- ***potrebno je poduzeti aktivnosti na identificiranju bespravnih priključaka, popravci vodovodne mreže i uvođenju u sistem javnog vodosnabdijevanja svih potrošača, kako se ne bi ostvarivali značajni gubici vode, čime bi se direktno povećali prihodi od isporučene vode i zaštitili interesi Društva, u skladu sa Zakonom o privrednim društvima.***

⁶ „Sl. novine FBiH“, br. 81/15

Prihodi od pruženih usluga iskazani su u iznosu od 3.736.134 KM i odnose se na prihode od izrade vodovodne i kanalizacione mreže (1.128.152 KM) po sporazumima sa općinama kojim je definisano da će općine finansirati izvođenje radova na rekonstrukciji vodovodne i kanalizacione mreže, kao grant sredstva, a radove će izvesti Društvo, prihode od priključaka na vodu (751.202 KM) i kanalizaciju (370.267 KM), prihode od Kantona za čišćenje i održavanje slivnika (580.415 KM) po Sporazumu o izdvajanju sredstava na ime obavljanja poslova iz segmenta zajedničke komunalne potrošnje, prihode od neovlaštenog korištenja vode (222.377 KM). Uvidom u sklopljene ugovore sa općinama i Kantonom Sarajevo konstatovali smo da je Društvo nakon završenih radova sačinjavalo okončane situacije o izvršenim radovima na osnovu kojih su pravdana doznačena sredstva.

Ostali poslovni prihodi iskazani su u iznosu od 5.519.336 KM i odnose se na najvećim dijelom na prihode dobivene od Kantona po osnovu subvencioniranja troškova prečistača Butila (1.419.500 KM), smanjenja gubitaka na vodovodnoj mreži (1.282.906 KM), i po osnovu plaćanja PDV-a po kreditu EBRD-a (935.130 KM). Za navedena subvencioniranja potpisani su sporazumi sa resornim ministarstvom, kojima je definisana obaveza Društva da po okončanju poslova dostavi izvještaj o namjenskom utrošku sredstava. Društvo je redovno izvještalo o utrošku sredstava.

Na ovoj poziciji iskazani su i prihodi od donacija stalnih sredstava po osnovu obračunate amortizacije (1.472.174 KM).

7.1.1.2 Finansijski prihodi

Finansijski prihodi iskazani su u iznosu od 788.192 KM i najvećim dijelom odnose se na prihode od obračunatih kamata zbog neredovnog plaćanja (627.113 KM), prihode od troškova spora (152.584 KM)

7.1.1.3 Ostali prihodi i dobici

Ostali prihodi i dobici iskazani su u iznosu od 4.123.149 KM i najvećim dijelom odnose se na prihode po osnovu naplaćenih otpisanih potraživanja iz prethodnih perioda u iznosu od 3.863.535 KM, prihode od prodaje otpada u iznosu od 134.898 KM i prihode od ukinutih rezervisanja za sudske sporove u iznosu od 100.399 KM.

7.1.2 Rashodi

U finansijskim izvještajima iskazani su rashodi od 55.994.059 KM, kako slijedi:

	1. 1. - 31. 12. 2021.	1. 1. - 31. 12. 2020.
RASHODI	66.786.459	65.277.822
Poslovni rashodi	58.291.773	59.410.295
Materijalni troškovi	10.627.994	11.614.348
Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	23.399.139	24.279.463
Troškovi proizvodnih usluga	1.753.595	1.491.219
Amortizacija	18.535.798	18.723.165
Troškovi rezervisanja	92.695	0
Nematerijalni troškovi	3.882.552	3.302.100
Finansijski rashodi	423.144	357.684
Ostali rashodi i gubici	7.873.046	5.455.983
Rashodi iz osnova promjene rač. polit. i ispr. greš. iz ranij. god.	198.496	53.860

7.1.2.1 Poslovni rashodi

Poslovni rashodi iskazani su u visini od 30.321.080 KM, a čine ih: materijalni troškovi (8.761.740 KM), troškovi plaća i ostalih ličnih primanja (17.687.537 KM), troškovi proizvodnih usluga (1.346.290 KM), i ostali nematerijalni troškovi (2.525.513 KM).

Materijalni troškovi

Materijalni troškovi iskazani su u visini od 10.627.994 KM, a najvećim dijelom odnose se na troškove električne energije u iznosu od 7.759.166 KM, budući da se najveći dio vodoopskrbe odvija sa izvorišta za koje je potreban rad električnih pumpi kako bi se voda dopremila do potrošača. Pored troškova električne energije, značajniji troškovi se odnose na utrošeni vodovodni materijal u iznosu od 724.795 KM, utrošeni kanalizacioni materijal u iznosu od 481.921 KM, utrošeno gorivo za službena vozila u iznosu od 296.803 KM i utrošeni materijal za hemijska sredstva u iznosu od 264.800 KM.

Utrošena energija i gorivo iskazana je u iznosu od 8.321.810 KM i odnosi se na utrošenu električnu energiju (7.759.166 KM), utrošeno gorivo (370.724 KM) i troškove grijanja (191.920 KM).

Za korištenje motornih vozila Društvo je donijelo Pravilnik o uslovima i načinu korištenja službenih vozila, kojim je definisano da pravo na odlazak na posao i dolazak na posao upotrebom motornog vozila ima Generalni direktor, kao i u službene potrebe u toku radnog vremena, dok izvršni direktori imaju pravo korištenja službenih vozila s vozačem za službene potrebe u toku radnog vremena. Pravo na korištenje imaju i ostali zaposlenici, za potrebe obavljanja poslova, uz pismenu saglasnost neposrednog rukovodioca. Također, ovim Pravilnikom je definisano da su zaposlenici odgovorni za zaduženo službeno vozilo i dužni su pridržavati se zakonskih obaveza i normativnih akata Društva koji regulišu ovu oblast. Društvo raspolaže sa ukupno 143 putnička i teretna vozila.

Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja

Troškovi plaća i ostalih primanja iskazani su u iznosu od 23.399.139 KM, a njihova struktura je:

	KM
Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	23.399.139
Troškovi plaća i naknada plaća zaposlenima	20.022.480
Troškovi ostalih primanja i naknada prava zaposlenih (topli obrok, prevoz, regres i drugo)	2.975.689
Troškovi naknada ostalim fizičkim licima	400.970

Obračun plaća i naknada definisan je Pravilnikom o radu, čije su posljednje izmjene i dopune bile 28. 8. 2019. godine. Osnovna plaća je proizvod vrijednosti boda, koju Uprava određuje odlukama na mjesečnom nivou, u skladu s planom poslovanja i u dogovoru sa sindikalnim odborom Društva, te odgovarajućeg koeficijenta složenosti radnog mjesta. Odlukom Uprave od 5. 2. 2020. godine utvrđen je sistem koeficijenata na osnovu složenosti poslova radnog mjesta po grupama (od I do VIII). Koeficijenti složenosti poslova svakog radnog mjesta utvrđeni su u rasponu od 1,20 do 6,50. Pored osnovne plaće, Pravilnikom o radu utvrđena su prava na povećanu plaću za prekovremeni rad, noćni rad, rad na dan sedmičnog odmora i rad u dane praznika, na osnovu kojih je i vršen obračun plaća u Društvu.

Uvidom u evidencije o radnom vremenu koje Društvo vodi za sve radnike ustanovili smo da one ne sadrže podatak o početku i završetku rada, što nije u skladu s Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažovanim na radu (u daljem tekstu: Pravilnik o evidenciji rada).⁷ Navedeno nije u skladu ni sa Pravilnikom o radu Društva, kojim je definisano da se evidencija radnog vremena vodi u skladu s Pravilnikom o evidenciji rada.

Troškovi ostalih primanja, naknada i materijalnih prava zaposlenih iskazani su u iznosu od 2.975.689 KM i najvećim se dijelom odnose na: topli obrok u iznosu od 1.789.359 KM, prevoz zaposlenika od 593.824 KM, regres u iznosu od 382.560 KM (50% prosječne tromjesečne neto plaće isplaćene u FBiH), jednokratne pomoći u iznosu od 126.657 KM, naknade za otpremnine u iznosu od 72.051 KM i kotizacije za seminare, savjetovanja, simpozije i naknade za usavršavanje u iznosu od 10.815 KM. **Utvdili smo da je radnicima Društva isplaćena naknada za regres u visini od 50% prosječne neto plaće u Federaciji BiH u prethodna tri mjeseca prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku.**

⁷ „Sl. novine FBiH“, br. 92/16

Isplata regresa definisana je Kolektivnim ugovorom o pravima i obavezama poslodavaca i radnika u oblasti komunalne privrede Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Kolektivni ugovor), koji propisuje da radnici imaju pravo na regres, bez navođenja ograničenja u smislu poslovanja s dobiti u prethodnoj godini. Kolektivni ugovor zaključen je 2016. na period od 12 mjeseci i nije bio važeći u momentu isplate regresa za 2021. godinu. Budući da Društvo ima iskazan gubitak do visine kapitala, te kontinuirano ostvaruje negativan finansijski rezultat, kao i značajan iznos nenaplaćenih potraživanja, ne možemo potvrditi opravdanost iznosa regresa koji isplaćuje.

Troškovi naknada ostalim fizičkim licima iskazani su u iznosu od 400.970 KM i odnose se na troškove po osnovu privremenih i povremenih poslova u iznosu od 360.693 KM, troškove naknada članova Odbora za reviziju u iznosu od 16.490 KM, troškove naknada članovima Nadzornog odbora u iznosu od 14.964 KM, troškove naknada članovima Skupštine u iznosu od 5.494 KM i troškove naknada direktoru Odjela interne revizije u iznosu od 3.329 KM. Iznos naknade predsjednicima Nadzornog odbora, Odbora za reviziju i Skupštine, utvrđene su u iznosu od 15% od mjesečne plaće direktora Društva, dok su članovima naknade utvrđene u iznosu od 75% od naknade predsjednicima. Nadzorni odbor je u 2020. godini održao 22, Odbor za reviziju 12, a Skupština sedam sjednica.

Društvo je u toku godine zaključivalo ugovore o privremenim i povremenim poslovima sa fizičkim licima, za poslove čišćenja i uređenja vodozaštitnih zona (97 lica) i izradu tehničke dokumentacije za izgradnju, rekonstrukciju i održavanje objekata i postrojenja u preduzeću (tri lica). Navedeni ugovori su u najvećem broju slučajeva zaključeni sa fizičkim licima nakon isteka njihovog ugovora o radu na određeno vrijeme u Društvu, za slične poslove. Također, u određenim slučajevima ugovori su zaključivani sa fizičkim licima na dva mjeseca prije nego što su primljeni u radni odnos na određeno vrijeme. Konstatovali smo da je Društvo u 2021. godini zaključilo ugovore o privremenim i povremenim poslovima, na period od dva mjeseca, sa 99 lica kojima je u 2021. godini prekinut radni odnos zbog isteka ugovora o radu na određeno vrijeme ili su zaposleni u toku 2021. godine. Nisu nam prezentovani izvještaji o obavljenim poslovima, zbog čega ne možemo potvrditi da su navedena lica obavljala poslove privremene prirode koji se razlikuju od poslova koji su obavljali zaključenim ugovorima u radu u 2021. godini.

Budući da se u predmetnim slučajevima radilo o zaključivanju tipskih ugovora o privremenim i povremenim poslovima, za koje nam nisu predočeni izvještaji o obavljenim poslovima, ne možemo potvrditi opravdanost njihovog zaključivanja za obavljanje poslova koji su sistematizovani Pravilnikom o radu i koji su u nadležnosti Društva. Također, budući da su navedeni ugovori zaključivani sa licima koja su već bila u radnom odnosu ili su naknadno zaključila radni odnos u Društvu, te da Društvo nije dokazalo da privremeni i povremeni poslovi za koje su ugovori zaključeni ne predstavljaju poslove za koje se zaključuje ugovor o radu, ne možemo potvrditi da je Društvo postupilo u skladu s članom 166. Zakona o radu FBiH kojim je jasno definisano u kojim je slučajevima moguće zaključiti ugovore o privremenim i povremenim poslovima.

Preporuke:

- *evidenciju o radnom vremenu voditi u skladu s Pravilnikom o radu na način da se u nju unose podaci o početku i završetku rada;*
- *ugovore o privremenim i povremenim poslovima zaključivati samo za poslove za koje se ne zaključuje ugovor o radu na određeno ili neodređeno vrijeme.*

Troškovi proizvodnih usluga

Troškovi proizvodnih usluga iskazani su u iznosu od 1.753.595 KM, a u najvećem dijelu odnose se na troškove potrošnje vode sa izvorišta Jahorina u iznosu od 541.728 KM i Peračkog vrela u iznosu od 346.048 KM. Naime, Društvo sa JP Vodovod i kanalizacija a.d. Pale ima zaključen ugovor o isporuci pitke vode sa izvorišta Jahorina za naselja u Sarajevu za koja postoje tehnički uslovi za vodosnabdijevanje sa ovog izvorišta. Također, sa firmom BAGS – Energotehnika d.d. Vogošća Društvo ima zaključen ugovor o isporuci pitke vode sa izvorišta Peračko vrelo.

Amortizacija

Troškovi amortizacije iskazani su u iznosu od 18.535.798 KM. Obračun se vrši putem vremenske amortizacije, linearnom metodom za svako sredstvo pojedinačno, u skladu sa Nomenklaturom stalnih sredstava sa amortizacijskim stopama i vijekom trajanja.

Troškovi rezervisanja

Troškovi rezervisanja iskazani su u iznosu od 92.695 KM i odnose se na rezervisanja troškova za sudske sporove koji se vode protiv Društva.

Nematerijalni troškovi

Nematerijalni troškovi iskazani su u iznosu od 3.882.552 KM, od kojih su najznačajniji: troškovi poštarine u iznosu od 1.095.192 KM, troškovi naknadno utvrđenih obaveza za PDV u iznosu od 666.339 KM, troškovi asfaltiranja ulica u iznosu od 559.884 KM i troškovi posebne vodne naknade na zahvaćenu vodu u iznosu od 556.957 KM.

7.1.2.2 Finansijski rashodi

Finansijski rashodi iskazani su u iznosu od 423.144 KM i odnose se na rashode zateznih kamata u iznosu od 276.759 KM, rashode kamata po kreditima u iznosu od 145.053 KM i troškove provizije u iznosu od 1.332 KM.

7.1.2.3 Ostali rashodi i gubici

Ostali rashodi i gubici iskazani su u iznosu od 7.873.046 KM, od kojih su najznačajniji: ispravka vrijednosti potraživanja u iznosu od 7.194.274 KM, naknade štete trećim licima u iznosu od 243.149 KM i troškovi kamate po tužbama radnika u iznosu od 238.041 KM.

7.1.2.4 Rashodi iz osnova promjene računovodstvenih politika i ispravki grešaka iz ranijih godina

Rashodi iz osnova ispravki grešaka iz ranijih godina iskazani su u iznosu od 198.496 KM i čine ih naknadno utvrđeni ostali troškovi iz ranijih godina po osnovu plaća, doprinosa i naknada u iznosu od 198.363 KM i rashod vodnih naknada po tužbama u iznosu od 133 KM.

7.1.3 Finansijski rezultat

Društvo je u finansijskim izvještajima za 2021. godinu iskazalo negativan finansijski rezultat – gubitak od 13.289.937 KM, dok je prethodne godine gubitak iznosio 14.256.418 KM.

S obzirom na to da Društvo:

- nije izvršilo ocjenu nadoknadive vrijednosti stalnih sredstava i investicija u toku iskazanih u iznosu od 815.408.552 KM, shodno paragrafu 9 i ostalim zahtjevima MRS-a 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava (tačka 7.2.1 Izvještaja);
- nije izvršilo prenos sa investicija u toku uređaja za prečišćavanje otpadnih voda i pripadajuću opremu u Butilama u iznosu od 47.345.984 KM, koji je stavljen u funkciju, zbog čega se ne vrši obračun amortizacije u skladu sa zahtjevima MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema (tačka 7.2.1 Izvještaja);
- zalihe sirovina materijala i rezervnih dijelova iskazanih u iznosu od 3.074.919 KM nije vrednovalo u skladu sa zahtjevima MRS-a 2 – Zalihe (tačka 7.2.2.1 Izvještaja);

ne možemo potvrditi iskazani finansijski rezultat (gubitak) Društva, jer da je postupilo u skladu sa navedenim tačkama iskazani gubitak bio bi još veći.

7.2 BILANS STANJA

7.2.1 Stalna sredstva i dugoročni plasmani

Struktura stalnih sredstava na datum bilansa iskazana je u tabeli:

KM

	31. 12. 2021.	31. 12. 2020.
STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI	815.587.476	823.382.055
Nematerijalna sredstva	137.623	221.710
Nekretnine, postrojenja i oprema	815.408.552	823.107.242
Ostala stalna sredstva	8.373	8.373
Dugoročni finansijski plasmani	32.928	44.730

Nematerijalna sredstva iskazana su u neto iznosu od 137.623KM, a odnose se na računarske programe – softvere i licence. Društvo primjenjuje linearnu metodu amortizacije, kroz procijenjeni vijek trajanja od pet godina.

Struktura i promjene na **nekretninama, postrojenjima i opremi** daju se u tabeli:

KM

Opis	Zemljišta	Građevinski objekti	Postrojenja i oprema	Alati, pog. i kancel. Namještaj	Transp. sredstva	Investicije u toku	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	9
1							
Nabavna vrijednost na 1. 1. 2021.	21.049.675	1.768.205.317	29.449.735	7.106.325	11.683.134	281.115.743	2.118.618.301
Direktna povećanja u 2021.			319.155	214.529	774	10.129.617	10.664.075
Prenos sa pripreme							
Otuđenje i rashodovanje			1.301.061	51.189	223.988		1.576.238
Ostalo							0
na 31. 12. 2021.	21.049.675	1.768.205.317	28.467.829	7.269.665	11.459.919	291.245.360	2.127.706.137
2							
Akumulirana amortizacija na 1. 1. 2021.	0	1.253.367.743	26.210.066	4.768.674	9.580.258	1.575.945	1.295.502.686
Amortizacija za 2021.	0	16.691.591	699.916	380.096	438.732	225.135	18.435.469
Otuđenje i rashodovanje			3.387				3.387
Ostalo							0
na 31. 12. 2021.	0	1.270.059.334	25.612.308	5.097.581	9.795.002	1.801.080	1.312.365.304
3							
Neto knjigovod. Vrijednost na 1. 1. 2021.	21.049.675	514.837.574	3.239.669	2.337.651	2.102.876	279.539.798	823.115.614
na 31. 12. 2021.	21.049.675	498.145.983	2.855.521	2.172.084	1.664.918	289.444.281	815.340.834

Građevinsko zemljište iskazano u iznosu od 21.049.675 KM odnosi se najvećim dijelom na zemljišta na kojim se nalaze vodovodna i kanalizaciona mreža, rezervoari, poslovne zgrade, ali **Društvo** u glavnoj knjizi stalnih sredstava ne posjeduje analitičke evidencije o lokaciji i kvadraturi zemljišta, niti ima pojedinačno iskazane vrijednosti zemljišta. Iako je MRS-om 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, kao i Računovodstvenim politikama Društva predviđeno da zemljište ima neograničen rok upotrebe i da se zbog toga ne obračunava amortizacija na njega, nije nam prezentovano da je Društvo ikada od trenutka priznavanja zemljišta vršilo ocjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji da je njegova vrijednost umanjena. Zbog toga ne možemo potvrditi iskazanu vrijednost zemljišta koja se godinama nije mijenjala.

Građevinski objekti iskazani su u iznosu od 498.145.983 KM, a čine ih kanalizaciona mreža (287.850.351 KM), vodovodna mreža (112.137.399 KM), rezervoari (37.826.807 KM), pumpne stanice (25.638.420 KM), upravni i administrativni objekti (7.764.2600 KM), filteri (3.127.153 KM), filtracioni vodovodni kanali (3.325.394 KM), građevinski i objekti energetskih postrojenja (821.723 KM) i ostali objekti (19.654.476 KM). Vodovodna i kanalizaciona mrežu iskazana je u poslovnim knjigama kao vlastita imovina, na koje Društvo ima pravo raspolaganja koje im je dato od Kantona Sarajevo. Za navedenu imovinu koja predstavlja javno dobro obračunata je amortizacija u ukupnom iznosu od 13.574.807 KM na teret rashoda Društva. Potrebno je istaći da je Skupština Kantona Sarajevo još 2009. godine donijela zaključak kojim se zadužuje Vlada Kantona Sarajevo da angažuje nezavisnu instituciju koja će u saradnji sa državnim organima i javnim preduzećima popisati javna dobra sa kojima raspolažu javna komunalna preduzeća čiji je vlasnik Kanton Sarajevo, izvršiti njihovu finansijsku procjenu te predložiti uslove i način korištenja. **Potrebno je da Društvo sa osnivačem poduzme aktivnosti kako bi se ova imovina u potpunosti popisala i procijenila u skladu s očekivanim ekonomskim koristima koje ona donosi u Društvo, budući da se radi o javnom dobru koje mu je dato na upravljanje i korištenje.**

Preporuka:

- ***u saradnji sa osnivačem poduzeti aktivnosti na popisivanju i procjeni vrijednosti vodovodne i kanalizacione mreže, u skladu sa Zaključkom Skupštine Kantona Sarajevo.***

Postrojenja i oprema iskazani su u iznosu od 2.855.521 KM, a čine ih najvećim dijelom oprema za primarnu proizvodnju – pumpe (957.214 KM), informatička oprema (230.289 KM), oprema za laboratoriju, grijanje, ventilaciju, klima uređaji i uredska oprema (1.668.018 KM). Povećanje u iznosu od 319.155 KM odnosi se najvećim dijelom na nabavke laboratorijske opreme (98.740 KM) nakon provedenih konkurentskih postupaka sa dobavljačima „Mikro Polo“ d.o.o. Sarajevo i „Alphachrom“ d.o.o. Sarajevo, pumpi (87.354 KM) nakon provedenog otvorenog postupka nabavke sa dobavljačem „Hidro Termo Centar“ d.o.o. Sarajevo, računara i printera (27.405 KM), nakon provedenih konkurentskih i direktnih sporazuma sa dobavljačima „Aspo Rail“ d.o.o. Sarajevo, radnih i digitalnih ručnih stanica (29.168 KM) od dobavljača „Mibo Komunikacije“ d.o.o. Sarajevo, klima uređaja i grijalica (10.666 KM) nakon provedenih direktnih sporazuma sa dobavljačem „Imtec“ d.o.o. Sarajevo (računarska oprema i kopir aparati).

Alati, pogonski i kancelarijski namještaj iskazani su u iznosu od 2.172.084 KM i odnose se na najvećim dijelom na vodomjere (2.042.376 KM), mjerne instrumente (102.625 KM), kancelarijski namještaj (19.706 KM). Povećanje u iznosu od 214.529 KM odnosi se na najvećim dijelom na nabavku vodomjera (189.495 KM) od dobavljača „VmS Group“ d.o.o. Sarajevo nakon provedenog otvorenog postupka i sklopljenog okvirnog sporazuma iz 2019. godine.

Transportna sredstva iskazana su u iznosu od 1.664.918 KM i odnose se na teretna i specijalna vozila (797.424 KM), građevinske mašine (457.257 KM), dostavna vozila (311.522 KM), i putnička, kombi i terenska vozila (98.716 KM),

Investicije u toku iskazane su u iznosu od 289.444.281 KM i najvećim dijelom odnose se na započete i obustavljene investicije u toku za koje ne postoji izvjesnost njihove dalje realizacije. Radi se o sljedećim investicijama: uređaj za prečišćavanje otpadnih voda Butile 200.473.575 KM, oprema, rezervni dijelovi, projektovanje i tehnička pomoć na projektu Butila 16.160.621 KM i obustavljena investicija zgrade u Pofalićima u iznosu od 9.082.181 KM koji su započeti prije 1992. godine. **S obzirom na to da su navedene investicije započete prije 1992. godine, ne možemo ih potvrditi u iznosu od najmanje 225.716.377 KM jer za navedena ulaganja nije bilo aktivnosti u prethodnim godinama, sredstva nisu aktivirana, zbog čega je potrebno preispitati vrijednost izvršenih ulaganja i način knjigovodstvenog evidentiranja, prije svega imajući u vidu značajan protok vremena.**

Također, na poziciji investicija u toku iskazana je i investicija koja se odnosi na uređaj za prečišćavanje otpadnih voda i pripadajuću opremu u Butilama u iznosu od 47.345.984 KM koji je započet u 1999. godini, a zadnje aktivnosti su bile u 2017. godini. Radi se o projektu koji je finansiran kreditnim sredstvima Svjetske banke na osnovu ugovora sa Kantom Sarajevo koji je u obavezi da vraća obaveze po ovom kreditu.

Navedeni uređaj za prečišćavanje vrši svoju funkciju od 26. 12. 2020. godine, kada je dobivena upotrebna dozvola rješenjem Federalnog ministarstva za prostorno uređenje, ali nije aktiviran kao sredstvo u skladu sa MRS-om 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema. Društvo navodi da nije izvršilo aktivaciju ovog sredstva jer u cijenu usluga i dalje nije uključena cijena usluga prečišćavanja. **Navedeno ima za posljedicu da su rashodi potcijenjeni, a investicije u toku precijenjene jer nije obračunata amortizacija za sredstvo koje je u funkciji i od kojeg se ostvaruju ekonomske koristi, te se njegov trošak može pouzdano izmjeriti, što nije u skladu sa zahtjevima MRS-a 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema. Društvo koristi stopu amortizacije u iznosu od 1,05% za slično sredstvo koje se nalazi u upotrebi, pa bi trošak amortizacije na godišnjem nivou, primjenjujući istu stopu i na prečištač otpadnih voda, iznosio 497.133 KM.**

Preporuke:

- **potrebno je preispitati izvršena ulaganja koja su iskazana na investicijama u toku i na osnovu toga izvršiti odgovarajuća knjiženja;**
- **uređaj za prečišćavanje otpadnih voda i pripadajuću opremu u Butilama koji su stavljen u funkciju preknjižiti sa investicija u toku, u skladu sa zahtjevima MRS-a 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema.**

Amortizacija stalnih sredstava vrši se linearnom metodom otpisa, po minimalnim stopama iz „Nomenklature sredstava koja se amortizuju i minimalne stope amortizacije“, a koje važeći Zakon o porezu na dobit priznaje u trošak perioda. U tabeli je pregled procijenjenog vijeka upotrebe i stope otpisa karakterističnih sredstava:

Grupa sredstava	Vijek trajanja (god.)	Stopa amortizacije (%)
Nematerijalna stalna sredstva	5 – 20	5 – 20
Građevinski objekti	12,5-100	1- 8
Postrojenja i oprema	5 – 10	10 – 20
Alati, pogonski i kancelarijski namještaj	8 – 10	10 – 12,5
Transportna sredstva	12,5	8
Računarska oprema	3	33

Procjena vrijednosti umanjenja sredstava

Prema MRS-u 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava, na kraju svakog izvještajnog perioda subjekt treba ocijeniti postoji li bilo kakav pokazatelj da je vrijednost nekog sredstva umanjena. Ako takav pokazatelj postoji, subjekt treba da procijeni nadoknadivi iznos za takvo sredstvo. Navedeno može imati za posljedicu da se knjigovodstvena vrijednost stalnih sredstava može razlikovati od one koja bi se utvrdila prema zahtjevima standarda. Također, u skladu s članom 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, subjekti od javnog interesa obavezni su, u situacijama kada to zahtijevaju MRS/MSFI, izvršiti procjenu vrijednosti ukupne imovine i kapitala sa stanjem na dan kada završava poslovna godina, te izvještaj o izvršenoj procjeni učiniti javno dostupnim. Procjena vrijednosti ima za cilj utvrditi knjigovodstvenu, tržišnu, nadoknadivu, sadašnju, fer, zamjensku, likvidacionu i/ili poslovnu vrijednost pravnih lica, odnosno imovine, obaveza i kapitala, a na osnovu vjerodostojne dokumentacije, fizičke sposobnosti predmeta procjene i budućih novčanih primitaka i izdataka, u skladu sa pravilima struke. Također, u skladu sa MRS -om - 16. Nekretnine, postrojenja i oprema paragraf 51. potrebno je preispitati ostatak vrijednosti i korisni vijek upotrebe imovine barem jednom na kraju svake finansijske godine.

Vrijednost stalnih sredstava na 31. 12. 2021. godine u poslovnim knjigama Društva iskazana je u neto iznosu od 815.340.834 KM. Društvo u dosadašnjem periodu nije na datum bilansa vršilo ocjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, niti je vršena procjena nadoknadive vrijednosti za takva sredstva, shodno paragrafu 9 i ostalim zahtjevima iz MRS-a 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava. Također, nije preispitalo ostatak vrijednosti i korisni vijek upotrebe imovine barem jednom, u skladu sa MRS-om 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema.

Navedeno ima značajnost jer Društvo raspolaže zemljištem, nekretninama, opremom i investicijama u toku značajne vrijednosti, koji su davno nabavljeni ili izgrađeni, a na kojima su potrebna redovna značajna ulaganja s ciljem održavanja korisnog vijeka upotrebe. Zbog toga smatramo da postoje indicije da je vrijednost stalnih sredstava kojima Društvo raspolaže značajno umanjena od knjigovodstvene vrijednosti. Budući da Društvo nije izvršilo procjenu vrijednosti imovine kojim raspolaže, ne možemo potvrditi da je knjigovodstvena vrijednost stalnih sredstava u iznosu od 815.408.552 KM realna, te se ona može razlikovati od one koja bi se utvrdila prema zahtjevima Zakona i Standarda, a to može imati posljedicu i da su stalna sredstva i finansijski rezultat za 2021. godinu precijenjeni. Za ovo je data preporuka u Pismu menadžmentu, ali aktivnosti nisu poduzete prije sačinjavanja finansijskih izvještaja.

Preporuka:

- *na datum bilansa vršiti procjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, odnosno procjenu nadoknadle vrijednosti takvog sredstva, u skladu sa zahtjevom MRS-a 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava i Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.*

Vlasništvo nad nekretninama

Društvo za značajan dio nekretnina koje su iskazane u poslovnim knjigama ne raspolaže dokazima o vlasništvu niti ima pravo raspolaganja, kao što su nova pumpna stanica u Pofalićima, rezervoar Lukavac, pumpna stanica i rezervoar „Alipašin most“, rezervoar „Mojmilo“ i rezervoar „Vitkovac“. Također, u svojim knjigama vodi imovinu koja se nalazi na području Republike Srpske (cjevovodi Jahorina, vodovodna mreža Vlahovići i Tilava) sadašnje vrijednosti 10.262.492 KM i u Republici Hrvatskoj (Odmaralište „Jahorina“) sadašnje vrijednosti 70.443 KM za koje ne posjeduje dokumente koji potvrđuju vlasništvo. Za ovu imovinu Društvo vrši obračun amortizacije iako ne posjeduje vlasništvo niti se zna njen status, pa su svake godine precijenjeni troškovi za obračunatu amortizaciju.

Preporuka:

- *obezbjediti dokaze o vlasništvu nekretnina koje koristi Društvo i njihovoj uknjižbi kod nadležnih sudova.*

Hipoteke i založno pravo

Društvo nema ograničenja u raspolaganju imovinom, niti su na nekretninama i pokretnim stvarima upisana založna prava u korist trećih lica.

7.2.2 Tekuća sredstva

7.2.2.1 Zalihe i sredstva namijenjena prodaji

Na datum bilansa iskazane su sljedeće zalihe:	KM	
	31. 12. 2021.	31. 12. 2020.
ZALIHE	3.604.587	3.701.858
Sirovine, materijal, rezervni dijelovi i sitan inventar	3.074.919	2.965.666
Dati avansi	529.668	736.192

Zalihe materijala i rezervnih dijelova početno se vrednuju po trošku nabavke, a za utrošak se primjenjuje metod prosječne cijene.

U skladu s MRS-om 2 – Zalihe, zalihe se trebaju vrednovati po trošku ili po neto utrživoj vrijednosti, zavisno od toga što je niže. Također, ovaj Standard nalaže da se procjene neto utržive vrijednosti zasnivaju na najnovijim pouzdanim dokazima koji postoje u vrijeme davanja procjena iznosa zaliha za koje se očekuje da će biti realizovani. Ove procjene uzimaju u obzir promjene cijena ili troškova direktno povezane s događajima nakon kraja razdoblja u mjeri u kojoj ti događaji potvrđuju uslove koji su postojali na kraju razdoblja.

U knjigovodstvenim evidencijama iskazane su zalihe materijala, rezervnih dijelova, alata i sitnog inventara u iznosu od 3.074.919 KM. Društvo ne vodi ročnu strukturu zaliha, a uvidom u promet zaliha u toku tekuće godine konstatovali smo da je uglavnom sve što je nabavljeno i utrošeno. Osim toga, Društvo je za 2021. godinu izvršilo analizu strukture zaliha, te je utvrdilo značajan iznos zaliha od 1.559.513 KM koje se odnose na nabavljene i neutrošene zalihe iz prethodnih godina (od 1999. do 2020. godine). **Društvo nije izvršilo procjenu neto nadoknadive vrijednosti zaliha u skladu sa zahtjevima iz paragrafa 9. MRS-a 2 – Zalihe, te u skladu s tim nije ni utvrdilo i evidentiralo efekte razlike između knjigovodstvene i neto nadoknadive vrijednosti zaliha na teret rashoda perioda.**

Preporuka:

- **utvrditi i pratiti ročnu strukturu zaliha na osnovu koje bi se izvršila procjena nadoknadive vrijednosti zaliha u skladu sa zahtjevima MRS-a 2 – Zalihe.**

7.2.2.2 Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Struktura gotovine i gotovinskih ekvivalenata na datum bilansa je sljedeća: KM

	31. 12. 2021.	31. 12. 2020.
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	3.363.064	2.063.185
Transakcijski računi – domaća valuta	3.358.906	2.059.206
Transakcijski računi – strana valuta	1.259	1.220
Blagajna	2.899	2.759

Društvo ima otvorene transakcijske račune kod Bosna Bank International d.d. Sarajevo (glavni račun), Intesa Sanpaolo banke d.d. Sarajevo (glavni račun), UniCredit banke d.d. Mostar, Raiffeisen banke d.d. Sarajevo, Sparkasse banke d.d. Sarajevo, Sberbanke BH d.d. Sarajevo, ASA banke d.d. Sarajevo, Ziraat banke BH d.d. Sarajevo i Vakufske banke d.d. Sarajevo.

Društvo putem blagajne naplaćuje račune za usluge svoje osnovne djelatnosti. Dnevni prihod koji ostvari od naplaćenih računa u gotovini evidentira se putem blagajne koja se nalazi u direkciji Društva i naplatnim mjestima.

7.2.2.3 Kratkoročna potraživanja, kratkoročni plasmani i aktivna vremenska razgraničenja

Na datum bilansa u finansijskim izvještajima iskazana su sljedeća kratkoročna potraživanja: KM

	31. 12. 2021.	31. 12. 2020.
POTRAŽIVANJA, PLASMANI I AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	9.623.203	12.104.416
Kratkoročna potraživanja	7.311.415	9.332.411
Potraživanja od kupaca	5.303.753	7.805.697
Druga kratkoročna potraživanja	2.007.662	1.526.714
Kratkoročni finansijski plasmani	10.050	10.302
Potraživanja za PDV	161.498	258.295
Aktivna vremenska razgraničenja-AVR	2.140.240	2.503.408

Struktura potraživanja od kupaca data je u tabeli: KM

	31. 12. 2021.	31. 12. 2020.
Potraživanja od kupaca	5.303.753	7.805.697
Potraživanja od kupaca u zemlji	69.259.527	68.781.660
(Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca u zemlji)	(63.955.774)	(60.975.963)

Fakturisanje usluga i praćenje naplate potraživanja detaljno je obrađeno u Pravilniku o naplati potraživanja za vodu, odvođenje i prečišćavanje otpadnih voda i u Računovodstvenim politikama Društva.

Društvo vrši utuženje korisnika usluge na sljedeći način: korisnici usluge iz kategorije „domaćinstva“: svi neplaćeni računi za period od 1. 1. do 30. 6. utužuju se u decembru tekuće godine; svi neplaćeni računi za period od 1. 7. do 31. 12. tekuće godine utužuju se u junu naredne godine; svi ostali korisnici: svi neplaćeni računi izdati u periodu od 1. 1. do 31. 12. tekuće godine utužuju se u novembru naredne godine. Na sumnjiva i sporna potraživanja – utužena prenosi se iznos utuženih potraživanja koji dostavi Služba pravnih i općih poslova.

Potraživanja od kupaca iskazana su u neto iznosu od 5.303.753 KM, dok su sumnjiva i sporna i ispravka vrijednosti iskazana u istom iznosu (63.955.774 KM), jer se prilikom prenosa redovnih potraživanja na sumnjiva i sporna istovremeno vrši korekcija rezultata poslovanja, na teret rashoda.

Služba za naplatu prati ročnu struktura potraživanja od kupaca za vodu, dok se za potraživanja po drugim osnovama ne prati ročna struktura u Društvu. Ročna struktura potraživanja od kupaca za vodu na datum bilansa data je u tabeli:

Opis	KM						UKUPNO
	do 30	od 31 do 60	od 61 do 90	od 91 do 180	od 181 do 365	preko 365 dana	
Kupci – domaćinstva	1.193.785	220.798	71.842	285.620	796.942	56.167.881	58.736.868
Kupci – pravna lica	996.409	185.359	141.968	501.645	426.311	5.176.738	7.950.845
UKUPNO	2.190.194	406.157	213.810	787.265	1.223.253	61.344.619	66.165.298
PROCENAT	3,31	0,61	0,32	1,19	1,85	92,71	100

Iz prezentirane tabele vidi se da se od 66.165.298 KM potraživanja od kupaca za vodu na potraživanja preko 365 dana odnosi 92,71%, koja su ispravljena na teret rashoda. Radi se o značajnim potraživanjima Društva za koja, iako su utužena, postoji veliki rizik da su trajno izgubljena.

Društvo je u 2021. godini po osnovu utuženih potraživanja u 2021. godini naplatilo 3.863.535 KM, a na teret rashoda je izvršena ispravka potraživanja u ukupnom iznosu od 7.194.273 KM. **Ovakva struktura nenaplaćenih potraživanja direktno utiče na uspješnost poslovanja, kao i na likvidnost Društva, posebno imajući u vidu da Društvo već godinama posluje sa gubitkom.**

Preporuka:

- **intenzivirati aktivnosti na naplati potraživanja kako bi se obezbijedilo nesmetano poslovanje Društva.**

7.2.3 Kapital

Na datum bilansa iskazan je kapital sa sljedećom strukturom:

	KM	
	30. 9. 2021.	31. 12. 2020.
KAPITAL	700.482.636	713.772.573
Osnovni kapital	10.000	10.000
Statutarne i druge rezerve	713.762.573	739.234.170
Gubitak ranijih godina do visine kapitala	-	(11.215.180)
Gubitak izvještajne godine	(13.289.937)	(14.256.418)

Osnovni kapital u poslovnim knjigama Društva iskazan je u iznosu od 10.000 KM; u 100% je vlasništvu Kantona Sarajevo i istovjetan je kapitalu iskazanom u sudskom registru.

Statutarne i ostale rezerve iskazane su u iznosu od 713.762.573 KM. Struktura rezervi nam nije prezentirana niti u Društvo imaju podatak na šta se ona odnosi, a prema izjavi odgovornih lica rezultat su usaglašavanja knjigovodstvenog stanja na dan donošenja Odluke o usklađivanju statusa Društva sa Zakonom o javnim preduzećima u FBiH iz 2005. godine, kojom je utvrđen osnovni kapital Kantona Sarajevo u Društvu u iznosu od 10.000 KM. Smanjenje rezervi u odnosu na prošlu godinu rezultat je odluka Skupštine Društva o pokriću gubitka iz 2019. godine u iznosu od 11.215.180 KM i pokrića gubitka za 2020. godinu u iznosu od 14.256.418 KM.

Prema Konceptualnom okviru za finansijsko izvještavanje, formiranje rezervi se nekad zahtijeva zakonom ili drugim propisima da bi se subjektu i njegovim vjerovnicima pružile dodatne mjere zaštite od posljedica gubitaka. Ostale rezerve mogu se formirati ako ih porezni zakon izuzima iz porezne osnovice ili odbija od porezne obveze kada se sredstva prenose u takve rezerve. Postojanje i veličina tih zakonskih, statutarinih i poreznih rezervi je informacija koja može biti relevantna korisnicima pri donošenju odluka.

Ne možemo potvrditi strukturu i visinu iskazanog kapitala od 700.482.636 KM jer je u okviru rezervi iskazan osnovni kapital od 713.762.573 KM, iako je osnovni kapital u 100% vlasništvu Kantona Sarajevo i iznosi 10.000 KM. Iskazivanje vlasničkog kapitala na rezervama nije u skladu sa tačkama 4.20 – 4.22 Konceptualnog okvira za finansijsko izvještavanja, koje definišu način formiranja rezervi u okviru kapitala. Budući da Društvo ne zna tačnu strukturu iskazanih rezervi, u okviru kojih je i osnovni kapital Društva, do donošenja Odluke o usklađivanju statusa Društva potrebno je poduzeti aktivnosti prema Osnivaču za rješavanje ovog pitanja i usaglašavanja osnovnog kapitala.

Preporuka:

- riješiti pravni status osnovnog kapitala iskazanog u okviru rezervi radi pravilnog iskazivanja visine i strukture kapitala, u skladu sa Konceptualnim okvirom za finansijsko izvještavanje.

7.2.4 Obaveze

U finansijskim izvještajima na datum bilansa iskazane su obaveze kako slijedi: KM

	31. 12. 2021.	31. 12. 2020.
OBAVEZE I RAZGRANIČENJA	131.695.694	127.478.941
Dugoročna rezervisanja	101.518.712	103.078.251
Dugoročne obaveze	17.875.722	8.565.590
Kratkoročne obaveze	8.861.534	11.913.569
Kratkoročne finansijske obaveze	0	1.500.000
Obaveze iz poslovanja	6.117.022	7.880.543
Obaveze za plaće, naknade i ostala primanja zaposlenih	1.921.688	1.980.222
Druge obaveze	3.892	4.193
Obaveze za PDV	405.322	221.670
Obaveze za ostale poreze i druge dažbine	413.610	326.941
Pasivna vremenska razgraničenja	3.439.726	3.921.531

7.2.4.1 Dugoročna rezervisanja

Dugoročna rezervisanja u finansijskim izvještajima iskazana su u iznosu od 101.518.712 KM i odnose se na odgođene prihode po osnovu donacija (99.576.462 KM) i rezervisanja po započetim sudskim sporovima (1.942.250 KM).

Strukturu odgođenih prihoda dajemo u tabeli: KM

	31. 12. 2021.	31. 12. 2020.
Odloženi prihodi od donacija	99.576.462	100.905.873
Odloženi prihodi rekonstrukcija – stalna sredstva	42.945.341	44.079.714
Odloženi prihod – Kanton (Svjetska banka)	8.880.522	9.065.824
Odloženi prihod – nabavljeni materijal	302.080	311.616
Odloženi prihod – Butile	581.411	581.411
Odloženi prihod – Butile Svjetska banka	46.764.573	46.764.573
Odloženi prihod – Sarajevsko polje Svjetska banka	102.534	102.534

Društvo ima iskazane značajne iznose na pozicijama odgođenih prihoda koji se odnose na donirana sredstva za rekonstrukciju vodovodne mreže. Međutim, budući da se veliki broj investicija koje se odnose na rekonstrukciju i dalje vodi kao nedovršene, nema značajnog smanjenja na ovim računima u toku perioda. Donacije za ulaganja u stalna sredstva Društvo vrši u skladu s MRS-om 20 – Računovodstvo državnih bespovratnih davanja i objavljivanje državne pomoći, kojim je definisano da se državna bespovratna davanja povezana s imovinom iskazuju kao odgođeni prihod koji se sučeljava sa rashodima amortizacije u periodima kada se ona obračunava. Projekat rekonstrukcije postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda – Butile, koji je finansiran iz kreditnih sredstava Svjetske banke, završen je i posljednje aktivnosti po ovom osnovu bile su u 2017. godini. Međutim, pošto Društvo nije aktiviralo navedeno sredstvo u svojim računovodstvenim evidencijama, i dalje se na njega ne obračunava amortizacija, niti se sa njim sučeljavaju odloženi prihodi, što je detaljnije obrazloženo pod tačkom 7.2.1 Izvještaja. Zbog navedenog ne možemo potvrditi stanja iskazanih pozicija na računima dugoročnih rezervisanja.

7.2.4.2 Dugoročne obaveze

Dugoročne obaveze u finansijskim izvještajima iskazane su u iznosu od 17.875.722 KM i odnose se na dugoročne obaveze po kreditu EBRD-a u iznosu od 17.799.624 KM i na dugoročni dio obaveze po ugovoru o najmu, knjižen u skladu sa MSFI-jem 16 – Najmovi, u iznosu od 76.098 KM.

Obaveze po kreditu EBRD-a evidentiraju se na osnovu Podugovora o zajmu za „Projekat vodovod Sarajevo“ između Kantona Sarajevo i Društva, kojim je definisano da su sredstva zajma predviđena u iznosu od 25 miliona eura koja će se povlačiti u tri tranše, na osnovu ispunjenih kriterija postavljenih od zajmodavca (Evropske banke za obnovu i razvoj). Navedeni ugovor o zajmu zaključen je 21. 7. 2017. godine na 15 godina, sa grace periodom od tri godine i kamatnom stopom u iznosu od šestomjesečnog iznosa EURIBOR stope uvećane za 1% marže. Društvo na osnovu ispostavljenih faktura dobavljača za izvršene usluge i radove tereti konto obaveze po dugoročnim kreditima, a plaćanje u ime Društva vrši Kanton Sarajevo. Dospjele obaveze po ovom kreditu Društvo vraća na osnovu pismene obavijesti Ministarstva finansija Kantona Sarajevo, a u 2021. godini primljene su dvije obavijesti po kojima je izvršeno plaćanje glavnice u ukupnom iznosu od 895.583 KM.

7.2.4.3 Kratkoročne obaveze

Obaveze iz poslovanja iskazane su u iznosu od 6.117.022 KM, a najznačajnije odnose se na obaveze prema dobavljačima (4.163.528 KM), koje se najvećim dijelom odnose na obaveze prema JP Elektroprivreda BiH (2.570.819 KM), JP BH Pošta (348.037 KM) i BIHEXO d.o.o. (170.175 KM), te na primljene avanse (1.704.702 KM).

Primljeni avansi iskazani su u iznosu od 1.704.702 KM i odnose se na unaprijed primljene uplate za neizvršene usluge. Društvo na osnovu izdate fakture kupcu za izvršene usluge vrši smanjenje obaveza za primljene avanse pri čemu iskazuje i sa njima povezani prihod. **Revizijom smo konstatovali da se na poziciji primljenih avansa nalazi iznos od 1.159.356 KM koji se odnosi na primljene avanse starije od godinu dana. Prema izjavi odgovornog lica, Društvo ne raspolaže odgovarajućim evidencijama kojima se prati realizacija usluga za koje su avansi primljeni, odnosno nema implementirano softversko praćenje realizacije radnog naloga na osnovu kojeg se vrši fakturisanje usluga, zbog čega se nismo uvjerali u vrijednost izvršenih, a nefakturisanih usluga, što za posledicu ima da su prihodi tekućeg i ranijih perioda potcijenjeni najmanje za 1.159.356 KM.**

Preporuka:

- *azurirati evidencije o realizaciji usluga na koje se odnose primljeni avansi, kako bi se izvršilo fakturisanje izvršenih usluga i na taj način priznali s njima povezani prihodi u periodu kada su i nastali.*

Obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja zaposlenih iskazane su u iznosu od 1.921.688 KM. Njihova struktura je sljedeća: obaveze za neto plaće (983.576 KM), obaveze za doprinose (695.847 KM), obaveze po osnovu ostalih primanja zaposlenih (164.376 KM), obaveze za porez (67.049 KM) i obaveze za vodne i elementarne naknade (10.840 KM), a odnose se u najvećem iznosu na obračunate plaće za 12. mjesec 2020. godine koje su isplaćene u januaru 2021. godine.

7.2.4.4 Obaveze za ostale poreze i druge dažbine

Obaveze za ostale poreze i druge dažbine odnose se na obaveze za porez na promet proizvoda i usluga u iznosu 165.113 KM, obaveze za PDV po zapisniku u iznosu od 98.352 KM, obaveze za PVN za ispuštanje otpadnih voda u iznosu od 76.131 KM, obaveze za PVN za korištenje podzemnih voda u iznosu od 68.136 KM i obaveze za korištenje šuma u iznosu od 5.877 KM.

Društvo u skladu sa Zakonom o vodama FBiH⁸ obračunava i plaća posebnu vodnu naknadu na korištenje podzemnih voda koja se obračunava na osnovu količine zahvaćene vode, te posebnu vodnu naknadu za ispuštanje otpadnih voda koja se obračunava na osnovu količine zagađenja vode. Navedene naknade se fakturišu krajnjim korisnicima, putem redovnih računa za izvršene usluge. Društvo u proteklom periodu nije obračunavalo izlazni PDV na naknade koje je fakturisalo krajnjim kupcima.

Na osnovu Rješenja Uprave za indirektno oporezivanje iz 2019. godine Društvu je obračunata obaveza PDV-a na posebne vodne naknade za korištenje i zaštitu voda (u daljem tekstu PVN) u iznosu od 1.077.727 KM (glavni dug 794.681 KM, naknadni teret prinude i kamata 283.046 KM) za period od 1. 3. 2015. godine do 31. 5. 2018 godine. Društvo je navedenu obavezu izmirilo u 2020. godini na osnovu Rješenja Uprave za indirektno oporezivanje kojim je odobrena odgoda plaćanja do 20. 6. 2020. godine.

S obzirom na to da Društvo ni nakon obavljene kontrole nije vršilo obračun PDV-a na PVN, Uprava za indirektno oporezivanje je izvršila kontrolu i u 2021. godini i opet je obračunat PDV na PVN, što je za posljedicu imalo dodatne troškove za Društvo kao i zatezne kamate u iznosu od 879.006 KM (glavni dug 666.339 KM, naknadni teret prinude i kamata 212.667 KM). Prethodne kontrole poreznih organa ukazuju na to da je Društvo u obavezi obračunavati PDV na PVN, ali nije u mogućnosti fakturisati navedeni PDV jer nema nadležnost da samostalno izvrši izmjenu cjenovnika usluga, već se ona vrši na osnovu odluke Vlade Kantona Sarajevo. Društvo je više puta tražilo od Vlade Kantona Sarajevo donošenje odluke o izmjeni Cjenovnika usluga vodosnabdijevanja pitkom vodom i odvodnje otpadnih voda, kojim bi se u osnovicu za obračun PDV-a uključile i posebne vodne naknade za korištenje i zaštitu voda, ali do tražene izmjene nije došlo.

Kako bi izbjeglo dodatne troškove koji proizilaze iz zateznih kamata i troškova prinudne naplate na dodatno obračunatu obavezu PDV, Društvo je od januara 2022. godine započelo s obračunom PDV-a na PVN putem interne fakture, do donošenja novog Cjenovnika, kada će obračunati PDV plaćati korisnici usluga.

Preporuka:

- ***potrebno je, uz saglasnost Vlade Kantona Sarajevo, izvršiti izmjene Cjenovnika usluga vodosnabdijevanja pitkom vodom i odvodnje otpadnih voda kako se PDV obračunavao i plaćao i na posebne vodne naknade za korištenje i zaštitu voda.***

7.2.5 Popis sredstava i obaveza

Odlukom direktora od 15. 12. 2021. godine formirane su popisne komisije za popis: stalnih sredstava po objektima, zaliha materijala, sitnog inventara u upotrebi, novčanih sredstava, potraživanja i obaveza, te centralna popisna komisija.

⁸ „Sl. novine FBiH“, br. 70/06

Izveštaj o izvršenom popisu imovine i obaveza Društva na 31. 12. 2021. godine sačinjen je 7. 2. 2022. godine. U prilogu Elaborata su pregledi stanja imovine, potraživanja i obaveza (popisne liste) i pregledi stavki za otpis. Nadzorni odbor je 21. 2. 2022. godine donio Odluku o usvajanju Elaborata o godišnjem popisu za 2021. godinu. Konstatovane razlike (viškovi, manjkovi i otpis) evidentirane su u poslovnim knjigama Društva za 2021. godinu.

Uvidom u Elaborat i Izveštaje popisnih komisija konstatovali smo da:

- prilikom popisa zemljišta i građevinskih objekata koji su iskazani u finansijskim izvještajima Društva, popisne komisije nisu konstatovale činjenično stanje koje se odnosi na status vlasništva ili prava raspolaganja nad njima, zbog čega nisu izvršile analizu vlasništva nad iskazanom imovinom;
- prilikom popisa zaliha materijala popisne komisije su konstatovale stanja po popisu ali nisu izvršili analizu i procjenu zastarjelih zaliha prije svega imajući u vidu da je značajan iznos zaliha davno nabavljen i ne koristi se već godinama, što je šire pojašnjeno u tački 7.2.2.1. Izveštaja;
- prilikom popisa investicija u toku popisna komisija je samo popisala projekte koji se vode na ovoj poziciji, bez konstatovanja stanja investicija, od kada ista datira i pojašnjenja statusa investicija i spremnosti za aktiviranje i upotrebu, prije svega imajući u vidu da na pojedinim investicijama nije bilo ulaganja više godina;
- nije izvršen popis imovine, potraživanja i obaveza iskazanih u vanbilansnoj evidenciji Društva.

Obavezni godišnji popis prethodi izradi godišnjih finansijski izvještaja, te ima za cilj da se utvrdi stvarno stanje imovine i obaveza, te izvrši usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, kako bi godišnji finansijski izvještaji fer prikazivali finansijski položaj društva i bili pouzdani korisnicima.

Na osnovu navedene nepravilnosti i uvidom u Elaborat popisne komisije ne možemo potvrditi da je popisom utvrđeno stvarno stanje imovine i obaveza, te da je u poslovnim knjigama izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, shodno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Preporuka:

- *izvršiti popis imovine i obaveza i usaglasiti stvarno stanje utvrđeno popisom sa knjigovodstvenim stanjem, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.*

7.2.6 Vanbilansna evidencija

Vanbilansna evidencija u finansijskim izvještajima iskazana je u iznosu od 67.588.164 KM, a odnosi se najvećim dijelom na:

- neupotrebjive građevine – štete: 43.175.948 KM;
- neupotrebjivu opremu – štete: 21.569.265;
- kredit Montrealske banke: 1.525.227 KM.

7.3 IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

U Izveštaju o novčanim tokovima iskazani su neto ukupni novčani primici od 12.029.297 KM i ukupne novčane isplate od 10.729.418 KM, što za rezultat ima pozitivan neto novčani tok u iznosu od 1.299.879 KM. Izveštaj o novčanim tokovima sačinjen je u skladu s Pravilnikom o sadržaju i formi finansijskih izvještaja za privredna društva.

7.4 IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU

U Izveštaju o promjenama na kapitalu za 2021. godinu iskazane vrijednosti na pojedinim pozicijama usklađene su sa iskazanim vrijednostima u Bilansu stanja i Bilansu uspjeha.

7.5 BILJEŠKE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

U skladu sa zahtjevima MRS-a 1 – Presentacija finansijskih izvještaja i zahtjevima, bilješke sadrže dopunske informacije u odnosu na one prezentirane u izvještaju o finansijskom položaju, izvještaju(ima) o dobiti i gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaju o promjenama u kapitala i izvještaju o novčanim tokovima. Bilješke sadrže tekstualni opis ili raščlanjivanje stavki prezentiranih u tim izvještajima, i informacije o stavkama koje ne ispunjavaju uslove za priznavanje u tim izvještajima. Pored toga i ostali Međunarodni računovodstveni standardi i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja kao i član 37. Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH sadrže zahtjeve za vezano za objavama u bilješkama.

Uprava pri sastavljanju finansijskih izvještaja, nije objavila dodatne informacije, koje nisu prezentirane nigdje drugo u finansijskim izvještajima, ali su relevantne za njihovo razumijevanje. U Bilješkama uz finansijske izvještaje dati su statistički podaci po bilansnim pozicijama (povećanje, smanjenje, učešće), a nisu date potrebne informacije i dodatna pojašnjenja korisnicima finansijskih izvještaja u skladu sa zahtjevima propisa koji uređuju objavljivanja uz finansijske izvještaje.

Društvo je u 2021. godini ostvarilo neto gubitak u iznosu od 13.289.937 KM. Društvo kontinuirano bilježi gubitke koji su od 2012. do 2021. godine iznosili 185.518.099 KM i pokrivaju se iz rezervi Društva. Uzimajući u obzir i gubitke vode i cijenu vode koja nije formirana u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima Kantona Sarajevo **postoji značajna neizvjesnost koja može uzrokovati sumnju u sposobnost Društva da nastavi sa vremenski neograničenim poslovanjem, ali Uprava prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja nije izvršila procjenu niti objavila značajnu neizvjesnost u vezi stalnosti poslovanja Društva u Bilješkama uz finansijske izvještaje i samim tim finansijski izvještaji ne sadrže primjerenu objavu, u skladu s tačkom 35. MRS-a 1 – Presentacija finansijskih izvještaja.**

Preporuka:

- Bilješke uz finansijske izvještaje sastavljati u skladu sa zahtjevima MRS-a 1 – Presentacija finansijskih izvještaja, i zahtjevima ostalih Međunarodnih računovodstvenih standarda, Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH.*

8. JAVNE NABAVKE

Planom poslovanja za period 2021-2023. godine, za 2021. su planirane nabavke u ukupnom iznosu od 27.943.955 KM. Planirana je nabavka roba u ukupnom iznosu od 20.002.955 KM, usluga u iznosu od 7.120.000 KM i radova u iznosu od 821.000 KM. U toku godine bilo je deset izmjena i dopuna Plana, kojima su nabavke uvećane za iznos od 859.600 KM.

Društvo je u 2021. godini provelo 216 postupka javnih nabavki ukupne vrijednosti od 11.476.241 KM, čiji pregled dajemo u tabeli:

	Iznos (u KM)	Broj postupaka
JAVNE NABAVKE	11.476.241	216
Otvoreni postupci	10.466.299	87
Pregovarački postupak	-	-
Konkurentski zahtjevi	707.045	50
Direktni sporazumi	302.897	79

Revidirani su postupci javnih nabavki u ukupnom iznosu od 6.415.664 KM, i to: 25 otvorenih postupaka u iznosu od 6.218.381 KM, sedam konkurentskih zahtjeva u iznosu od 153.907 KM i osam direktnih sporazuma u iznosu od 43.376 KM.

Konstatovali smo sljedeće propuste i nepravilnosti kod provođenja određenih javnih nabavki:

- Kod nabavke **aparata za analizu u hemiju** procijenjena vrijednost nabavke iznosila je 80.000 KM, a Ugovor sa najpovoljnijim ponuđačem potpisan je u iznosu od 4.790 KM, a kao razlog dato je obrazloženje da se izvršio samo dio planirane nabavke, i to „laboratorijskog hladnjaka“, jer za ostale planirane nabavke aparata ne postoji nijedan ovlašteni proizvođač u BiH. **S obzirom na dato obrazloženje, Društvo je trebalo poništiti postupak nabavke i pokrenuti novi otvoreni postupak s obaveznim sažetkom obavještenja o nabavci na engleskom jeziku na portalu javnih nabavki, kako bi privukao više ponuđača.**
- Kod nabavke **goriva** konstatovali smo da je planirana mnogo veća vrijednost nabavke od vrijednosti pristiglih ponuda. Naime, planirana je vrijednost od 700.000 KM, a nakon pristiglih ponuda i provedene e-aukcije najniža cijena iznosila je 370.245 KM. Iako je realizovana nabavka u znatno nižem iznosu, Društvo nije izvršilo izmjene plana nabavki. **Navedeno ukazuje na to da je Plan nabavki potrebno donositi u realnijim planiranim iznosima, a za manje realizovane nabavke Društvo je trebalo izvršiti i Izmjene Plana kojima bi reflektovalo stvarne potrebe i mogućnosti za nabavke.**
- Kod nabavke **usluga pregleda mjerne opreme** Društvo je u 2021. godini provelo tri odvojena direktna postupka na osnovu Odluke koja je donesena 8. 2. 2021. godine. Ugovori su sklopljeni isti dan sa istim dobavljačem „Alba“ d.o.o. Sarajevo u istoj vrijednosti od po 4.977 KM. **S obzirom na to da se radi o uslugama koje su po prirodi iste ili slične, ne možemo potvrditi da postupljeno u skladu s članom 15. stav 6. Zakona o javnim nabavkama koji se odnosi na izbjegavanje primjene odgovarajućeg postupka nabavki, kroz dijeljenje predmeta nabavke.**
- Vežano za nabavku **daktilnih fazonskih komada sa spojnim i zaptivnim materijalom**, Društvo je provelo otvoreni postupak nabavke procijenjene vrijednosti od 650.000 KM bez PDV-a. Na postupak su se prijavila tri ponuđača („Vodoskok“ d.o.o. Tomislavgrad: 799.943,96 KM, „Toplota“ d.o.o. Zenica: 872.613,82 KM i „Bihexo“ d.o.o. Sarajevo: 649.981,10 KM), a nakon ocjene komisije jedina zadovoljavajuća ponuda bila je od društva „Bihexo“, sa ponudom u iznosu od 649.981 KM. Ostale ponude su odbijene zbog formalnih nedostataka u sačinjavanju tenderske dokumentacije. Ponuđač „Toplota“ d.o.o. Zenica izjavio je žalbu na Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača, navodeći da cijena koju je ponudio izabrani ponuđač odstupa od tržišnih cijena, te da se radi o neprirodno niskoj cijeni, budući da se predmetne robe koje nabavlja Društvo nabavljaju od istih dobavljača iz inostranstva. Žalba je rješenjem Ureda za razmatranje žalbi odbačena kao neuredna. **Uvidom o realizaciju zaključenog ugovora sa društvom „Bihexo“ konstatovali smo da su na fakturama ovog dobavljača navedene stavke koje nisu sadržane u cjenovnoj ponudi na osnovu koje je sklopljen ugovor. Za najveći dio fakturisanih stavki jedinične cijene ne odgovaraju cijenama iz ponude i kataloški brojevi iz cjenovne ponude ne slažu se sa kataloškim brojevima navedenim na fakturama, zbog čega je onemogućeno adekvatno praćenje realizacije zaključenog ugovora.**

Preporuke:

- **Plan nabavki donositi u skladu sa stvarnim potrebama, a u slučaju izmjena u dijelu planirane vrijednosti nabavki donijeti izmjene Plana;**
- **postupke javnih nabavki provoditi u skladu s procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavkama u dijelu provođenja odgovarajućeg postupka;**
- **realizaciju zaključenih ugovora o nabavkama vršiti u skladu sa cjenovnim ponudama izabranih dobavljača.**

9. SUDSKI SPOROVI

Prema podacima Pravne službe, protiv Društva se vode sudski sporovi u ukupnom iznosu od 5.689.317 KM i odnose se najvećim dijelom na tužbe radnika i naknadu štete. Od ovog iznosa, na sudske presude odnosi se 534.890 KM i na sve presude su uložene žalbe. Društvo je u skladu sa zahtjevima MRS-a 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina, na datum bilansa izvršilo procjenu sporova i priznalo rezervisanja na teret rashoda u iznosu od 92.695 KM, s ciljem istinitog prikazivanja finansijskog položaja i rezultata poslovanja. Na poziciji rezervisanja po sudskim sporovima iskazan je ukupan iznos od 1.727.794 KM. Tokom godine, iz ranije rezervisanih sredstava, isplaćene su sudske presude u iznosu od 323.023 KM.

Društvo, prema prezentiranim podacima, ima pokrenute sudske postupke u vrijednosti od 6.916.149 KM. Dva puta godišnje vrši se utuživanje neplaćenih računa za domaćinstva, a jedanput godišnje za pravna lica. Za utužena potraživanja izvršene su ispravke vrijednosti na teret rashoda.

10. KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA

Društvo nije u ostavljenom roku dostavilo komentar na Nacrt izvještaja o izvršenoj finansijskoj reviziji za 2021. godinu, tako da je ovo konačan Izvještaj, bez korekcija u odnosu na Nacrt.

**Koordinatorica rada u Sektoru
za finansijsku reviziju javnih preduzeća**

Mia Buljubašić

Tim za reviziju

Belma Mušinović – voditeljica tima

Mirza Šrndić – član tima

V PRILOG: GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Bilans uspjeha za period od 1. 1. do 31. 12. 2021. godine			
Naziv pravnog lica: KJKP „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Sarajevo			
RB	Pozicija	Tekuća godina	Prethodna godina
A)	DOBIT ILI GUBITAK PERIODA		
	POSLOVNI PRIHODI I RASHODI		
I	Poslovni prihodi (od 1 do 4)	48.585.181	47.390.708
1	Prihodi od prodaje robe	39.329.711	38.391.596
2	Prihodi od prodaje učinaka	3.736.134	4.827.413
3	Prihodi od aktiviranja ili potrošnje robe i učinaka	0	0
4	Ostali poslovni prihodi	5.519.336	4.171.699
II	Poslovni rashodi (od 1 do 9)	58.291.773	59.410.295
1	Nabavna vrijednost prodane robe	0	0
2	Materijalni troškovi	10.627.994	11.614.348
3	Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	23.399.139	24.279.463
4	Troškovi proizvodnih usluga	1.753.595	1.491.219
5	Amortizacija	18.535.798	18.723.165
6	Troškovi rezervisanja	92.695	0
7	Nematerijalni troškovi	3.882.552	3.302.100
8	Povećanje vrijednosti zaliha učinaka	0	0
9	Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka	0	0
III	Dobit od poslovnih aktivnosti (I-II)	0	0
	Gubitak od poslovnih aktivnosti (II-I)	9.706.592	12.019.587
	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI		
IV	Finansijski prihodi (od 1 do 6)	788.192	664.500
1	Finansijski prihodi od povezanih pravnih lica	0	0
2	Prihodi od kamata	627.113	515.300
3	Pozitivne kursne razlike	0	0
4	Prihodi od efekata valutne klauzule	0	0
5	Prihodi od učešća u dobiti zajedničkih ulaganja	0	0
6	Ostali finansijski prihodi	161.079	149.200
V	Finansijski rashodi (od 1 do 5)	423.144	357.684
1	Finansijski rashodi iz odnosa s povezanim pravnim licima	0	0
2	Rashodi kamata	421.813	357.684
3	Negativne kursne razlike	0	0
4	Rashodi iz osnova valutne klauzule	0	0
5	Ostali finansijski rashodi	1.331	0
VI	Dobit od finansijskih aktivnosti (IV-V)	365.048	306.816
	Gubitak od finansijske aktivnosti (V-IV)	0	0
VII	Dobit redovne aktivnosti (III-VI) > 0	0	0
VIII	Gubitak od redovne aktivnosti (III-VI) < 0	9.341.544	11.712.771
	OSTALI PRIHODI I RASHODI		
IX	Ostali prihodi i dobici (od 1 do 9)	4.123.149	2.966.196
1	Dobici od prodaje stalnih sredstava	0	0
2	Dobici od prodaje investicionih nekretnina	0	0
3	Dobici od prodaje bioloških sredstava	0	0
4	Dobici od prodaje učešća u kapitalu i vrijednosnih papira	0	0
5	Dobici od prodaje materijala	134.898	8.813
6	Viškovi	24.161	507
7	Naplaćena otpisana potraživanja	3.863.535	2.932.350
8	Prihodi po osnovu ugovorene zaštite od rizika	0	0
9	Otpis obaveza, ukinuta rezervisanja i ostali prihodi	100.555	24.526
X	Ostali rashodi i gubici (od 1 do 9)	7.873.046	5.455.983
1	Gubici od prodaje i rashodovanja stalnih sredstava	1.738	313
2	Gubici od prodaje i rashodovanja investicionih nekretnina	0	0
3	Gubici od prodaje i rashodovanja bioloških sredstava	0	0
4	Gubici od prodaje učešća u kapitalu i vrijednosnih papira	0	0
5	Gubici od prodaje materijala	44.507	0
6	Manjkovi	0	0
7	Rashodi iz osnova zaštite od rizika	0	0

8	Rashodi po osnovu ispravke vrijednosti i otpisa potraživanja	7.194.273	5.299.074
9	Rashodi i gubici na zalihama i ostali rashodi	632.528	156.596
XI	Dobit po osnovu ostalih prihoda i rashoda (IX-X)	0	0
XII	Gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda (X-IX)	3.749.897	2.489.787
	PRIHODI I RASHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI SREDSTAVA		
1	Prihodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava	0	0
2	Rashodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava	0	0
3	Povećanje vrijednosti specifičnih stalnih sredstava	0	0
4	Smanjenje vrijednosti specifičnih stalnih sredstava	0	0
XIII	Dobit od usklađivanja vrijednosti (1-2+3-4) > 0	0	0
XIV	Gubitak od usklađivanja vrijednosti (1-2+3-4) < 0	0	0
1*	Prihodi iz osnova promjene računovodstvenih politika i ispravki neznačajnih grešaka iz ranijih perioda	0	0
2*	Rashodi iz osnova promjena računovodstvenih politika i ispravki neznačajnih grešaka iz ranijih perioda	198.496	53.860
	DOBIT ILI GUBITAK NEPREKINUTOG POSLOVANJA		
XV	Dobit neprekinutog poslovanja prije poreza (VII-VIII+XI-XII+XIII-XIV+1*-2*) > 0	0	0
XVI	Gubitak neprekinutog poslovanja prije poreza (VII-VIII+XI-XII+XIII-XIV+1*-2*) < 0	13.289.937	14.256.418
	POREZ NA DOBIT NEPREKINUTOG POSLOVANJA		
1**	Porezni rashodi perioda	0	0
2**	Odloženi porezni rashodi perioda	0	0
3**	Odloženi porezni prihodi perioda	0	0
	NETO DOBIT ILI GUBITAK NEPREKINUTOG POSLOVANJA		
XVII	Neto dobit neprekinutog poslovanja (XV-XVII - 1** - 2** + 3**) > 0	0	0
XVIII	Neto gubitak neprekinutog poslovanja (XV-XVII - 1** - 2** + 3**) < 0	13.289.937	14.256.418
	DOBIT ILI GUBITAK PREKINUTOG POSLOVANJA		
XIX	Neto dobit prekinutog poslovanja	0	0
XX	Neto gubitak prekinutog poslovanja	13.289.937	14.256.418
	NETO DOBIT ILI GUBITAK PERIODA		
XXI	Neto dobit perioda (XVII-XVIII+XIX-XX) > 0	0	0
XXII	Neto gubitak perioda (XVII-XVIII+XIX-XX) < 0	13.289.937	14.256.418
B)	OSTALA SVEOBUHvatNA DOBIT ILI GUBITAK		
1	Dobici utvrđeni direktno u kapitalu	0	0
2	Gubici utvrđeni direktno u kapitalu	0	0
3	Obračunati odloženi porez na ostalu sveobuhvatnu dobit	0	0
	Neto ostala sveobuhvatna dobit (1-2-3) > 0	0	0
	Neto ostali sveobuhvatni gubitak (1-2-3) < 0	0	0
XXIII	Ukupna neto sveobuhvatna dobit perioda (XXI-XXII+XXIII-XXIV) > 0	0	0
XXIV	Ukupna neto sveobuhvatni gubitak perioda (XXI-XXII+XXIII-XXIV) < 0	13.289.937	14.256.418
	Neto dobit/gubitak perioda prema vlasništvu (XXI ili XXII)	13.289.937	14.256.418
	a) vlasnicima matice	13.289.937	14.256.418
	b) vlasnicima manjinskih interesa	0	0
	Ukupna neto sveobuhvatna dobit/gubitak perioda prema vlasništvu (XXIII ili XXIV)	13.289.937	14.256.418
	a) vlasnicima matice	13.289.937	14.256.418
	b) vlasnicima manjinskih interesa	0	0
	Zarada po dionici:	0	0
	a) obična		
	b) razdijeljena		
	Prosječan broj zaposlenih:	852	912
	- na bazi sati rada		
	- na bazi stanja krajem mjeseca	843	893

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila ih 25. 2. 2022. godine.

Direktor
Rusmir Salić

Bilans stanja na 31. 12. 2021. godine					
Naziv pravnog lica: KJKP „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Sarajevo					
1	Pozicija	Iznos tekuće godine			Iznos prethodne godine /neto/
		Bruto	Ispravka vrijednosti	NETO (3-4)	
2		3	4	5	6
	A K T I V A				
	A) STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI (od 1 do 8)	2.133.195.348	1.317.607.872	815.587.476	823.382.055
1	Nematerijalna sredstva	1.698.017	1.560.394	137.623	221.710
2	Nekretnine, postrojenja i oprema	2.131.453.765	1.316.045.213	815.408.552	823.107.242
3	Investicione nekretnine	0	0	0	0
4	Biološka sredstva	0	0	0	0
5	Ostala (specifična) stalna materijalna sredstva	8.373	0	8.373	8.373
6	Dugoročni finansijski plasmani	35.193	2.265	32.928	44.730
7	Druga dugoročna potraživanja	0	0	0	0
8	Dugoročna razgraničenja	0	0	0	0
	B) ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA				
	C) TEKUĆA SREDSTVA (od 1 do 2)	83.102.114	66.511.260	16.590.854	17.869.459
1	Zalihe i sredstva namijenjena prodaji	6.158.946	2.554.359	3.604.587	3.701.858
2	Gotovina, kratkoročna potraživanja i kratkoročni plasmani	76.943.168	63.956.901	12.986.267	14.167.601
	D) ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	0	0	0	0
	E) GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	0	0	0	0
	I) POSLOVNA AKTIVA (A+B+C+D+E)	2.216.297.462	1.384.119.132	832.178.330	841.251.514
	II) Vanbilansna evidencija – vanbilansna aktiva	0	0	0	67.588.164
	UKUPNO AKTIVA (I+II)	2.216.297.462	1.384.119.132	832.178.330	908.839.678
	P A S I V A				
	A) KAPITAL (od 1 do 10)		700.482.636		713.772.573
1	Osnovni kapital		10.000		10.000
2	Upisani neuplaćeni kapital		0		0
3	Emisiona premija		0		0
4	Rezerve		713.762.573		739.234.171
5	Revalorizacione rezerve		0		0
6	Nerealizovani dobiti		0		0
7	Nerealizovani gubici		0		0
8	Neraspoređena dobit		0		0
9	Gubitak do visine kapitala		13.289.937		25.471.598
10	Otkupljene vlastite dionice i udjeli		0		0
	B) DUGOROČNA REZERVISANJA		101.518.712		103.078.251
	C) DUGOROČNE OBAVEZE		17.875.722		8.565.590
	D) ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE		0		0
	E) KRATKOROČNE OBAVEZE (1 do 8)		8.861.534		11.913.569
1	Kratkoročne finansijske obaveze		0		1.500.000
2	Obaveze iz poslovanja		6.117.022		7.880.543
3	Obaveze iz specifičnih poslova		0		0
4	Obaveze po osnovu plaća, nak. i ostalih primanja zaposlenih		1.921.688		1.980.222
5	Druge obaveze		3.892		4.193
6	Obaveze za PDV		405.322		221.670
7	Obaveze za ostale poreze i druge dažbine		413.610		326.941
8	Obaveze za porez na dobit		0		0
	F) PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA		3.439.726		3.921.531
	G) ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE		0		0
	I) POSLOVNA PASIVA (A+B+C+D+E+F+G)		832.178.330		841.251.514
	II) Vanbilansna evidencija – vanbilansna pasiva		0		67.588.164
	UKUPNO PASIVA (I+II)		832.178.330		908.839.678

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila ih 25. 2. 2022. godine.

Direktor
Rusmir Salić

Izveštaj o gotovinskim tokovima za period od 1. 1. do 31. 12. 2021. godine				
(Indirektna metoda)				
Naziv pravnog lica: KJKP „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Sarajevo				
	Opis	Oznaka (+, -)	IZNOS	
			Tekuća godina	Prethodna godina
A. GOTOVINSKI TOKOVI IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI				
1	Neto dobit (gubitak) za period		(13.289.937)	(14.256.418)
	Usklađenje za:			
2	Amortizacija/vrijednost usklađivanja nematerijalnih sredstava	+	100.329	110.020
3	Gubici (dobici) od otuđenja nematerijalnih sredstava	+ (-)	0	0
4	Amortizacija/vrijednost usklađivanja materijalnih sredstava	+	18.435.469	18.613.145
5	Gubici (dobici) od otuđenja materijalnih sredstava	+ (-)	0	313
6	Usklađenja iz osnova dugoročnih finansijskih sredstava	+ (-)	0	0
7	Nerealizovani rashodi (prihodi) od kursnih razlika	+ (-)	0	0
8	Ostala usklađenja za negotovinske stavke	+ (-)	(1.559.539)	0
9	Ukupno (od 2 do 8)		16.976.259	18.723.478
10	Smanjenje (povećanje) zaliha	+ (-)	97.271	300.059
11	Smanjenje (povećanje) potraživanja od prodaje	+ (-)	2.020.996	(619.536)
12	Smanjenje (povećanje) drugih potraživanja	+ (-)	97.049	(46.638)
13	Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih razgraničenja	+ (-)	363.168	348.600
14	Povećanje (smanjenje) obaveza prema dobavljačima	+ (-)	(1.509.862)	(635.450)
15	Povećanje (smanjenje) drugih obaveza	+ (-)	(42.173)	312.453
16	Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih razgraničenja	+ (-)	(481.805)	(2.037.433)
17	Ukupno (od 10 do 16)		544.644	(2.377.945)
18	Neto gotovinski tok od poslovnih aktivnosti (1+9+17)		4.230.966	2.089.115
B. GOTOVINSKI TOKOVI IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI				
19	Prilivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (od 20 do 25)	0	0	10.020
20	Prilivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	0	0	10.020
21	Prilivi iz osnova prodaje dionica i udjela	0	0	0
22	Prilivi iz osnova prodaje stalnih sredstava	0	0	0
23	Prilivi iz osnova kamata	0	0	0
24	Prilivi od dividendi i učešća u dobiti	0	0	0
25	Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	0	0	0
26	Odlivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (od 27 do 30)	0	10.729.418	2.719.668
27	Odlivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	0	0	0
28	Odlivi iz osnova kupovine dionica i udjela	0	0	0
29	Odlivi iz osnova kupovine stalnih sredstava	0	10.729.418	2.719.668
30	Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	0	0	0
31	Neto priliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (19-26)		0	0
32	Neto odliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (26-19)		10.729.418	2.709.648
C. GOTOVINSKI TOKOVI IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI				
33	Prilivi gotovine iz finansijskih aktivnosti (od 34 do 37)		9.298.331	1.500.000
34	Prilivi iz osnova povećanja osnovnog kapitala	+	0	0
35	Prilivi iz osnova dugoročnih kredita	+	9.298.331	0
36	Prilivi iz osnova kratkoročnih kredita	+	0	1.500.000
37	Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obaveza	+	0	0
38	Odlivi gotovine iz finansijskih aktivnosti (od 39 do 44)		1.500.000	87.398
39	Odlivi iz osnova otkupa vlastitih dionica i udjela	-	0	0
40	Odlivi iz osnova dugoročnih kredita	-	0	87.398
41	Odlivi iz osnova kratkoročnih kredita	-	1.500.000	0
42	Odlivi iz osnova finansijskog lizinga	-	0	0
43	Odlivi iz osnova isplaćenih dividenda	-	0	0
44	Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obaveza	-	0	0
45	Neto priliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (33-38)		7.798.331	1.412.602
46	Neto odliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (38-33)		0	0
47	D. UKUPNI PRILIVI GOTOVINE (18+31+45)		12.029.297	3.501.717
48	E. UKUPNI ODLIVI GOTOVINE (18+32+46)		10.729.418	2.709.648
49	F. NETO PRILIV GOTOVINE (47-48)		1.299.879	792.069
50	G. NETO ODLIV GOTOVINE (48-47)		0	0

51	H. Gotovina na početku izvještajnog perioda		2.063.185	1.271.116
52	I. Pozitivne kursne razlike iz osnova preračuna gotovine	+	0	0
53	J. Negativne kursne razlike iz osnova preračuna gotovine	-	0	0
54	K. Gotovina na kraju izvještajnog perioda (51+49-50+52-53)		3.363.064	2.063.185

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila ih 25. 2. 2022. godine.

**Direktor
Rusmir Salić**

Izveštaj o promjenama na kapitalu za period koji završava na 31. 12. 2021. godine

Naziv pravnog lica: KJKP „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Sarajevo

VRSTA PROMJENE NA KAPITALU	DIO KAPITALA KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATIČNOG PRIVREDNOG DRUŠTVA						MANJINSKI INTERES	UKUPNO KAPITAL (7+8)
	Dionički kapital i udjeli u d.o.o.	Revalorizacijske rezerve	Nerealizovani dobiti/gubici	Ostale rezerve	Akumulirana neraspoređena dobit/gubitak nepokriveni	Ukupno (2+3+5+7)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Stanje na 31. 12. 2019. god.	10.000	0	0	739.234.171	(11.215.180)	728.028.991	0	728.028.991
2. Efekti promjena u računovodstvenim politikama	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Efekti ispravki grešaka	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Ponovo iskazano stanje na 31. 12. 2019., odnosno 1. 1. 2020. god. (1 ± 2 ± 3)	10.000	0	0	739.234.171	(11.215.180)	728.028.991	0	728.028.991
5. Efekti revalorizacije materijala i nematerijalnih sredstava	0	0	0	0	0	0	0	0
6. Nerealizovani dobiti/gubici po osnovu fin. sredstava raspoloživih za prodaju	0	0	0	0	0	0	0	0
7. Kursne razlike nastale prevod. fin. izvještaja u dr. valutu prezentacije	0	0	0	0	0	0	0	0
8. Neto dobit/gubitak iskazan u bilansu uspjeha	0	0	0	0	(14.256.418)	(14.256.418)	0	(14.256.418)
9. Neto dobiti/gubici priznati direktno u kapital	0	0	0	0	0	0	0	0
10. Objavljene dividende i dr. oblici raspodjele dobiti i pokriće gubitka	0	0	0	0	0	0	0	0
11. Emisija dioničkog kap. i dr. oblici povećanja ili smanjenja osnovnog kapitala	0	0	0	0	0	0	0	0
12. Stanje na 31. 12. 2020. godine, odnosno 1. 1. 2020. godine (4 ± 5 ± 6 ± 7 ± 8 ± 9 -10 + 11)	10.000	0	0	739.234.171	(25.471.598)	713.772.573	0	713.772.573
13. Efekti promjena u računovodstvenim politikama	0	0	0	0	0	0	0	0
14. Efekti ispravki grešaka	0	0	0	0	0	0	0	0
15. Ponovo iskazano stanje na 31. 12. 2020, odnosno 1. 1. 2021. god. (12 ± 13 ± 14)	10.000	0	0	739.234.171	(25.471.598)	713.772.573	0	713.772.573
16. Efekti reval. materijala i nemat. sredstva	0	0	0	0	0	0	0	0
17. Nerealiz. dobiti/gubici po osnovu fin. sredstava rasp. za prodaju	0	0	0	0	0	0	0	0
18. Kursne razlike nastale prevod. fin. izvještaja u dr. valutu prezentacije	0	0	0	0	0	0	0	0
19. Neto dobit (gubitak) iskazan u bilansu uspjeha	0	0	0	0	(13.289.937)	-13.289.937	0	-13.289.937
20. Neto dobiti/gubici priznati direktno u kapitalu	0	0	0	(25.471.598)	25.471.598	0	0	0
21. Objavljene dividende i dr. oblici raspodjele dobiti i pokriće gubitka	0	0	0	0	0	0	0	0
22. Emisija dioničkog kap. i dr. oblici poveć. ili smanj. osnovnog kapitala	0	0	0	0	0	0	0	0
23. Stanje na 31. 12. 2021. god. (15±16±17±18±19±20-21+22)	10.000	0	0	713.762.573	-13.289.937	700.482.636	0	700.482.636

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila ih 25. 2. 2022. godine.

Direktor
Rusmir Salić